

Tenuitvoerlegging van buitenlandse arbitrale vonnissen

<https://hdl.handle.net/1874/273788>

A. 4° 192.

9 Juni 1921.

TENUITVOERLEGGING
VAN BUITENLANDSCHE
ARBITRALE VONNISSEN

C. G. BIJLEVELD

ss.
recht

1

TENUITVOERLEGGING VAN BUITEN-
LANDSCHE ARBITRALE VONNISSEN

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

1756 9777

Diss. Utrecht 1921

TENUITVOERLEGGING VAN BUITEN- LANDSCHE ARBITRALE VONNISSEN

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN
DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP AAN
DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT, OP
GEZAG VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS DR. W.
VOGELSANG, HOOGLEERAAR IN DE FACUL-
TEIT DER LETTEREN EN WIJSBEGEERTE,
VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAAT DER
UNIVERSITEIT, TEGEN DE BEDENKINGEN
VAN DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERD-
HEID TE VERDEDIGEN DES DONDERDAGS 9
JUNI, DES NAMIDDAGS TEN VIER URE, DOOR
CORNELIS GERRIT BIJLEVELD
GEBOREN TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM

N.V. ELECTR. DRUKKERIJ
VOLHARDING

MCMXXI

Aan
mijne Ouders.

INHOUD

	BLADZ.
Inleiding	9—10

EERSTE HOOFDSTUK.

Rechtspraak.

§ 1. Alleen de staat verleent rechtshulp	11—12
§ 2. De staat doet dit alleen op grond van de wet	13
§ 3. Ook door arbitrage kan die rechtshulp ver- kregen worden.	13—18
§ 4. Rechtspraak buiten Nederlandsch grondgebied heeft hier nooit procesrechtelijke gevolgen, tenzij de wet dat uitdrukkelijk bepaalt . .	18—22
§ 5. Conclusies	22

TWEEDE HOOFDSTUK.

Contractueele geschilsbeslissing.

§ 1. Er bestaat eene wijze van beslissing van ge- schillen, die materieelrechtelijke gevolgen heeft	23—25
§ 2. Deze contractueele geschilsbeslissing is geoor- loofd.	25—27
§ 3. Contractueele geschilsbeslissing kan voor- komen bij Nederlandsche en vreemde recht- spraak en arbitrage	27—29
§ 4. De openbare orde beperkt de gevolgen van de contractueele geschilsbeslissingen . . .	29—30
§ 5. Billijkheid van de beslissing	30—35
§ 6. Conclusies	35

DERDE HOOFDSTUK.

Vonnissen van vreemde overheidsrechters.

BLADZ.

§ 1. Art 431 RV. spreekt over de rechtskracht in in haar vollen omvang	36—38
§ 2. Welke vreemde vonnissen worden erkend?	38—40
§ 3. Hoe wordt het erkende vonnis hier te lande uitvoerbaar?	40—44
§ 4. Hoe procedeert men, als het vreemde von- nis niet erkend is?	44—49
§ 5. Contractueele geschilsbeslissing bij vonnissen van vreemde overheidsrechters	49—53

VIERDE HOOFDSTUK.

Beslissingen van vreemde scheidslieden.

§ 1. Het vreemde arbitrale vonnis heeft alleen dan rechtskracht, als de vreemde wet het met een vonnis van den overheidsrechter gelijkstelt .	54—58
§ 2. Kan een vreemde arbitrale uitspraak van het exequatuur van art. 642 RV. worden voorzien?	58—62
§ 3. Welke gevolgen heeft de erkenning van vreemde arbitrage als rechtspraak?	62—63
§ 4. Contractueele geschilsbeslissing bij vreemde arbitrage	63—69
§ 5. Rechtspraak.	69—71

VIJFDE HOOFDSTUK.

Wenschelijk recht	72—78
Litteratuur-opgave	79—81
Opgave van de genoemde jurisprudentie	82—84

Inleiding.

Het zakenleven was in de laatste jaren getuige van een merkwaardig verschijnsel. Het oude en bijna vergeten instituut der arbitrage deed opnieuw van zich spreken, en eischte de belangstelling die het zoolang had moeten missen, weder op. Alom ziet men opleving van de arbitrale rechtspraak, getypeerd door den modernen vorm van het vaste scheidsgerecht; een internationaal verschijnsel, dat in de geschiedenis geen voorbeeld had. Ook in Nederland verreezen vaste scheidsgerechten in grooten getale, en een tijdschrift is verschenen, dat geheel aan de arbitrale rechtspraak gewijd is.

De voorstanders van deze opleving der arbitrage zien erin eene mogelijkheid om geschillen door eene snelle, goedkoope procedure op te lossen, en dat door rechters die zij bij uitstek ter zake kundig achten. Maar de arbitrage wordt niet overal met instemming begroet. Sommigen vreezen, dat de rechters niet altijd onpartijdig zullen zijn, nu zij vaak uit de kringen der belanghebbenden worden gekozen. Anderen duchten weer, dat de arbiters, die vaklieden zijn, de geschillen, aan hun oordeel onderworpen, éénzijdig zullen beschouwen, en zóó geen recht zullen kunnen spreken. Voorts wijst men erop, hoe vaak personen achteraf tot de ontdekking komen, dat zij zich tot arbitrage verbonden hadden, zonder dit te bemerken, of hoe de economische druk, door eene machtige organisatie geoefend, daartoe één der partijen tegen haren wil drijft.

Wat er nu van dit pro en contra zijn moge, het is een algemeen erkend feit, dat de rechtspraak door scheidslieden, vooral die door vaste scheidsgerechten, steeds in

invloed toeneemt, en door handel en nijverheid meer en meer wordt begunstigd. Het was dan ook geen wonder dat de Nederlandsche Juristen-Vereeniging in 1919 de vraag behandelde, of de voorschriften, die onze wet over arbitrage geeft, nog in staat zijn om aan de eischen van den tegenwoordigen tijd te voldoen. In de wetenschappelijke litteratuur en in de groote bladen werd deze vraag ook meermalen onder de oogen gezien, en van vele zijden belicht. En het vraagstuk van de executie der buitenlandsche arbitrale vonnissen kwam daarbij ook ter sprake. Evenals in het binnenlandsche verkeer de arbitrage slechts noode zou kunnen worden gemist, eischt ook het wereldverkeer, dat ons recht eene voor de arbitrage bruikbare regeling zal bevatten. Aan deze laatste quaestie willen wij meer bepaaldelijk onze aandacht wijden.

Wij zullen dus behandelen het vraagstuk van de uitvoerbaarheid der buitenlandsche vonnissen, met het oog op de ontwikkeling van de arbitrage in het internationale verkeer. Dit onderzoek brengt mede, dat wij moeten nagaan, welke kracht vonnissen en beslissingen van vreemde overheidsrechters en arbiters volgens ons geldend recht hebben, en of het verkregen resultaat aan de eischen van het verkeer voldoet.

Gesproken wordt alleen over de geschillen betreffende rechten, waarover de partijen vrij mogen beschikken, en waarvoor zij dus zelf hunne rechters mogen aanwijzen. Buiten beschouwing blijven derhalve de vonnissen van faillietverklaring, en die rakende den staat van personen, benevens de vonnissen in familiezaken.

EERSTE HOOFDSTUK.

RECHTSPRAAK.

§ 1. Alleen de Staat verleent rechtshulp.

Oorspronkelijk trachtte hij, die onrecht leed of meende te lijden, zijn recht te handhaven door eigenrichting. Deze had echter groote nadeelen, die zóó bekend zijn, dat behandeling ervan hier wel overbodig kan worden geacht. In de geschiedenis trad dan ook steeds meer op den voorgrond het streven om die eigenrichting te beperken en er iets beters voor in de plaats te stellen.

Dit betere vond men nu in rechtshulp van de overheid. Deze sloot de aloude eigenrichting uit, en dwong hem, die eene zekere verplichting had, tot nakoming, als hij niet vrijwillig daaraan voldeed. Alvorens deze hulp te verleen moest de staat vooraf laten uitmaken, of die verplichting bestond. De aanwezigheid van die verplichting nu werd vastgesteld door rechtspraak op wijzen, die bij verschillende volken en op verschillende tijdstippen zeer ver uiteen loopen. Maar dit hebben al die vormen van rechtspraak gemeen: er is een rechter die uitmaakt, wat in elk bijzonder geval dat behandeld wordt, recht is, en op grond van die beslissing vergunning geeft over de dwingende macht van den staat tot rechtshulp te beschikken. Deze rechtspraak, die procesrechtelijke gevolgen heeft, is eigenlijk rechtspraak in formeelen zin.

Men onderscheide haar wel van de materieele rechtspraak. Die voert niet tot de verleening van rechtshulp of

rechtskracht. Zij maakte dus ook niet de ontwikkeling door, die de formeele rechtspraak tot eene overheidsfunctie verhief. Als vrije particuliere verrichting leidt zij naast de rechtspraak in formeelen zin een zelfstandig en eigen bestaan. Zie daarover hierna, waar deze rechtspraak in materieelen zin verder contractueele geschilsbeslissing zal heeten (Hoofdstuk II).

De staat duldde tenslotte geen eigenrichting meer; hij beschouwde deze als ongewenscht en overbodig, nu ze door iets beters kon worden vervangen. Daarom sloot hij alle eigenrichting uit, behalve die waartoe hij zelf verlof gaf. Tegenwoordig geldt dus het beginsel: slechts de overheid mag rechtshulp verleen.

Dit beginsel is niet met zooveel woorden in onze wet neergelegd. Hieruit mag men niet besluiten dat eigenrichting in het algemeen wel geoorloofd is. De geheele regeling van ons burgerlijk recht zou toch een breuk vertoonen, als naast de staatshulp nog eigenrichting zou zijn blijven bestaan. Wat beteekent immers de hulp van eene door de wet ingestelde rechterlijke macht, indien men ook buiten die macht om, desnoods er tegenin, zich recht mag verschaffen? Op grond van het bestaan van onze rechterlijke macht moet men eigenrichting dus al uitgesloten achten.

Bovendien zijn er in ons Burgerlijk Wetboek nog bepalingen, die wijzen op een verbod van eigenrichting. Art. 714, lid 3 BW. geeft den eigenaar van een stuk grond verlof in sommige omstandigheden van de boomen die op het erf van eenen buurman groeien, de op zijn erf overstekende takken en wortels af te snijden. Dit artikel schenkt dus bevoegdheid tot eigenrichting. Daaruit blijkt toch wel duidelijk, dat deze in het algemeen verboden is; anders behoefde die bepaling haar niet uitdrukkelijk te veroorloven!

Dus stellen wij vast dat alleen de staat rechtshulp mag verleen.

§ 2. De Staat doet dit alleen op grond van de wet.

In verloop van tijd zijn de bevoegdheden die de staat uitoefent, steeds meer door de wet bepaald. De staatswerkzaamheid der rechtshandhaving maakte hierop geen uitzondering. Tegenwoordig moet dan ook in alle beschaafde landen de rechtshandhaving door de wet geregeld zijn.

Wanneer wij nu willen nagaan of in het Nederlandsche recht deze regel ook geldt, hebben wij ons allereerst tot de Grondwet te wenden. Nu bepaalt vooreerst artikel 150 dat o.a. „de regtspleging en de inrigting der regterlijke Magt” in de wet geregeld moeten worden. Nu is het duidelijk dat het woord „regtspleging enz.” in dit artikel, dat voor de geheele codificatie geschreven is, in ruimen zin moet worden opgevat; het artikel bevat dus een voorschrift om alle rechtspraak in de wet te regelen. Van belang is ook artikel 155. Het kan op verschillende wijzen worden opgevat. Als men onder „regterlijke Magt” alle rechtspraak verstaat, dus ook die van arbiters die volgens de regels van RV. rechtspreken, volgt er uit dat voor alle rechtspraak de aanwijzing van de rechters op grond van de wet moet geschieden. Maar aangenomen dat men onder „regterlijke Magt” alleen overheidsrechters heeft te verstaan, levert de bepaling toch nog een sterk argument op voor de conclusie, dat alle rechtspraak op de wet gebaseerd moet zijn.

Ook artikel 156 lid 1 wijst in deze richting.

§ 3. Ook door abitrage kan die rechtshulp verkregen worden.

Meestal wijst de wet zelf de rechters aan, belast om bepaalde geschillen te beslissen. Maar die berechting ge-

schiedt ook wel op andere wijzen. Zoo kennen vele wetgevingen aan procedeerende partijen de bevoegdheid toe, om van de algemeene competentieregels af te wijken, en de berechting aan andere dan de naar die voorschriften bevoegde overheidsrechters op te dragen (prorogatie).

Ook vergunt de wet soms aan de partijen om personen, die niet overheidsrechters zijn, met de berechting van geschillen te belasten en daarbij de te volgen procedure grootendeels zelf te regelen. Dit is arbitrale rechtspraak. Zooals uit Hoofdstuk I §1 en 2 blijkt, moet rechtspraak op de wet berusten. Dit geldt ook voor arbitrale rechtspraak. Deze kan dus geen andere procesrechtelijke gevolgen hebben, dan die welke de wet toekent.

Wij gaan thans de vraag onder de oogen zien, of het Nederlandsche procesrecht ook zulk een rechtspraak door arbiters kent. In de eerste plaats rijst dan de vraag, of de Grondwet arbitrale rechtspraak veroorlooft. Wat verklaart art. 149 daaromtrent? Men kan met Thorbecke, Aanteekeningen op de Grondwet, II, blz. 145, meenen dat dit artikel de rechtspraak aan den Koning en zijne ambtenaren voorbehoudt. Dan is arbitrale rechtspraak geheel of ten deele verboden, naar de opvatting die men hier van „regt spreken” heeft. Wie n.l. aanneemt dat alle rechtspraak den Koning is voorbehouden, moet alle arbitrale rechtspraak ongeoorloofd achten. Als men echter meent, dat slechts voorbehouden is het recht om verlof te geven tot tenuitvoerlegging van vonnissen, is het maken van die vonnissen hier niet behandeld, en dus niet voorbehouden aan den Koning. Dan is met dit artikel onze tegenwoordige arbitrage-regeling in RV. niet in strijd. Ingevolge art. 642 RV. wordt immers dit verlof door den overheidsrechter „in naam des Konings” verleend. En nog minder grond bestaat er de artt. 620 vlgg. RV. met de Grondwet onvereinigbaar te achten, indien men de meening van Buys, „de Grondwet” II, blz. 223 volgt. Naar deze meent, bevat het

artikel een verbod voor den Koning om zich persoonlijk met de rechtspraak te bemoeien. In die opvatting heeft het voor de hier besproken vraag geen beteekenis.

Art. 150 zwijgt over de hier opgeworpen quaestie. Wel leert het, dat, als arbitrale rechtspraak geoorloofd is, ze ook op de wet moet berusten. Wenden wij ons tot art. 153. Dat zou ons een belangrijk argument aan de hand kunnen doen in de zinsnede: „behooren bij uitsluiting tot de kennisneming van de regterlijke Magt”. Art. 2 RO. zou dit argument dan nog kunnen versterken. Moet men nu op grond van die bepaling particuliere arbitrage uitgesloten achten? Ik geloof het niet. Vooreerst is het woord „regterlijke Magt” zelf dubbelzinnig. Onder rechterlijke macht kan men verstaan al de personen, die volgens RO. en RV. recht spreken, dus ook de arbiters van RV. Aldus opgevat, erkent artikel 153 onze arbitrale rechtspraak. Nu zou men ongetwijfeld, enkel op den tekst afgaande, rechterlijke macht in den strikten zin van overheidsrechters kunnen opvatten. Dan zou dit artikel arbitrage uitsluiten.

Doch hoe men over de beteekenis van „regterlijke Magt” denken moge, de historie doet in elk geval een afdoend argument aan de hand. De geschiedenis van dit artikel leert ons, dat het bedoelt rechtspraak door de administratie uit te sluiten. Het artikel verbiedt dus alleen administratieve organen, b.v. een Minister, in geschillen over eigendom te oordeelen. Over rechtspraak door anderen wilde ons artikel niets zeggen. Het belet dus niet, dat de wet veroorlooft aan particulieren een opdracht tot rechtspraak te verstrekken. Deze leer vond ook ingang in de jurisprudentie: 's-Gravenhage 2 Nov. 1897, W. 7092; H.R. 11 Maart 1904, W. 8046; PvJ. 1904, 333; N.R. CXCVI, 388; Heerenveen 6 Mei 1904, W. 8114; H.R. 6 Dec. 1918, W. 10373; NJ., 1919 129; H.R. 16 Jan. 1920, W. 10562. Uit het bovenstaande blijkt, dat men uit artikel 153 geen verbod kan afleiden voor rechtspraak door arbiters.

Met betrekking tot art. 155 zij opgemerkt, dat alleen als men onder „regterlijke Magt” ook de taak van den arbiter verstaat, dit artikel een antwoord op onze vraag geeft. Dan eischt de Grondwet in dit artikel enkel, dat de wet regels geeft voor de bevoegdheid van de daar genoemde rechters, en voorschriften bevat volgens welke zij benoemd worden. Volgens andere uitleggingen geeft dit artikel zelfs in het geheel geene uitspraak die ons kan dienen.

Art. 156, lid 1, kan ons eindelijk het verwachte antwoord doen vinden. Behalve een verbod tegen het oprichten van buitengewone rechtbanken, door de overheid ad hoc ingesteld, waarmede wij hier niets te maken hebben, ligt er een tweede regel in opgesloten, die voor ons van meer belang is, en die uit de woorden: „tegen zijnen wil” volgt. Met zijnen wil kan iemand wel van den gewonen rechter worden afgetrokken. Deze regel geeft eenen grondslag voor de rechtspraak van scheidslieden. Nu is weliswaar „de regter dien de wet toekent” een vrij onduidelijk begrip, waarvan de beteekenis echter door den samenhang van dit artikel met de andere duidelijk wordt. Het laat n.l. toe, dat partijen van de normale rechtspraak van den overheidsrechter afwijken, mits met beider goedvinden.

Onze beschouwingen kunnen wij daarom in de slotsom samenvatten, dat de Grondwet arbitrale rechtspraak toelaat, mits deze op de wet berust.

Gaan wij thans over tot de bespreking van de vraag, of de gewone wet in Nederland arbitrale rechtspraak kent. Daartoe hebben wij in RV. boek III, titel 1, artt. 620-657 op te slaan, want daar is de arbitrale rechtspraak geregeld. Verbindt de wet nu in deze bepalingen aan de arbitrale procedure procesrechtelijke gevolgen? Dat is de vraag, die onderzocht moet worden. Het antwoord baart niet al te groote moeilijkheden, want slag op slag kent RV. aan het arbitraal geding procesrechtelijke gevolgen toe, n.l. in de artikelen 620, 624, 626, 628, 633, 635, 639.

645, 646-653 en 657. In het bijzonder moet er op worden gewezen, dat de wet in artikel 644 de beslissing van scheidsmannen voor tenuitvoerlegging vatbaar verklaart, zij het dan ook na verlof van den overheidsrechter; en dat uit artikel 160 RV. (oud) blijkt dat uit eene beslissing van scheidsmannen volgens de regels van RV. genomen, de exceptie van gewijsde zaak kan voortvloeien. Voorts keeren in de hier genoemde artikelen telkens termen weer zooals: „regt doen” en „geding”, die weliswaar niet bewijzen, maar toch aannemelijk maken dat de wetgever de in RV. geregelde beslissing van geschillen door scheidslieden als rechtspraak beschouwde.

Wij mogen dus besluiten dat zoowel de woorden als de zin der wet arbitrage volgens de regels van RV. als rechtspraak beschouwen.

Men hoort vaak de opmerking maken, dat arbitrage geen rechtspraak is, daar ze berust op eene overeenkomst van particulieren. Zulk eene afspraak zou geen procesrechtelijke gevolgen kunnen hebben, omdat particulieren slechts materieelrechtelijke gevolgen aan hunne overeenkomsten kunnen verbinden. Dat betoog gaat evenwel niet op. De overeenkomst die arbitrage teweeg brengt, is niet enkel materieelrechtelijk; zij brengt n.l. ook die gevolgen teweeg, die de wet er aan wil verbinden en die zijn procesrechtelijk.

Ook zegt men wel, dat enkel de overheidsrechter rechtspreekt, daar de rechtspraak de taak is alleen van de overheid. Dit bezwaar kan ons echter niet van meening doen veranderen; integendeel, de wet neemt de rechtspraak door arbiters volgens de regeling van RV. onder de rechtspraak op: dus moeten de aanhangers van deze leer arbitrage volgens de regels van RV. als rechtspraak erkennen.

Redenen om met Mr. Levy (W. 10345; 10401) voor het geldende recht een onderscheid te maken tusschen den overheidsrechter en den scheidsman, dien RV. tot rechter

maakt, bestaan er niet. De theorieën waarvan de verdedigers van deze richting uitgaan, mogen de jure constituendo van belang zijn; voor ons tegenwoordige Nederlandsche recht gelden zij niet.

Verder voert men wel aan, dat de wet RO. arbiters niet kent. Dit is wel juist, doch er volgt allerm minst uit, dat arbitrage nu ook niet rechtspraak is, want de wet kent haar elders wel, n.l. in RV. En wij zagen boven reeds, dat RV. haar als rechtspraak beschouwt.

Tenslotte wordt soms van het argument gebruik gemaakt, dat vonnissen van den overheidsrechter niet met arbitrale gelijkstaan, ook niet met die welke van exequatur zijn voorzien. Dat valt niet te ontkennen, doch daarnaast kan men opmerken dat beide soorten van uitspraken uitvoerbaar zijn. En die uitvoerbaarheid geeft den doorslag. Men procedeert immers om eenen executorialen titel te verkrijgen.

Derhalve moeten wij arbitrage volgens de regels van RV. wel degelijk als rechtspraak beschouwen.

§ 4. Rechtspraak buiten Nederlandsch grondgebied heeft hier nooit procesrechtelijke gevolgen, tenzij de wet dat uitdrukkelijk bepaalt.

Elke overheid sloot eigenrichting uit, doch alleen binnen de grenzen van het gebied waar zij heerschte. Daarbuiten had zij geen macht om zich te doen gelden; en daarbinnen duldde zij geen gezag van vreemde overheden. Daarom wordt binnen elken staat de toekenning van alle procesrechtelijke gevolgen aan eenige handeling voorbehouden aan de wet van dien staat. Deze wet draagt het uitoefenen van rechtsmacht op aan eigen nationale overheidsrechters, en misschien ook aan arbiters. Alleen de door de nationale wet aangewezen personen hebben het recht machtiging te

verleenen tot het uitoefenen van rechtsdwang. Vreemde rechters en scheidslieden hebben hier in beginsel geen bevoegdheid om de aanwending van rechtsdwang te vergunnen. Doch een staat die zelf mag bepalen, wanneer hij rechtsdwang toelaten zal, mag dwingend gezag ook toekennen van vonnissen van vreemde rechters. De kracht van zulk een vreemd vonnis steunt dan in het land waar het erkend wordt, op de wet van dat land zelf. De staat die vreemde vonnissen erkent, beperkt daardoor zijne eigen souvereiniteit niet; immers die erkenning berust alleen op den wil van den wetgever in dien staat zelf.

Als een staat in zijne eigen wetgeving het gezag van vreemde vonnissen niet erkent, kunnen deze op zijn gebied geen aanspraak op rechtsdwang verschaffen. De rechter van den betrokken staat die vreemde vonnissen niet als bindend beschouwde, zou daarmede eene houding aannemen, waardoor de souvereiniteit van zijn staat in het gedrang kwam. Hij zou toch, buiten de instructie van zijne eigen overheid om, aan eene vreemde wetgeving gehoorzamen.

Dat op Nederlandsch grondgebied vreemd recht eigener autoriteit niet gelden kan, behoeft geen betoog. De souvereiniteit van onzen staat verbiedt het. Slechts daar, waar onze wetgever zelf het toestaat, kan, krachtens zijn wil, hier vreemd recht gezag bezitten. Zijn dergelijke uitzonderingen in ons recht gemaakt? Zijn aan in den vreemde gevoerde procedures hier te lande procesrechtelijke gevolgen toegekend? Het antwoord moet in de Grondwet en de wetten worden gezocht.

Ingevolge art. 2, lid 1, Gr. geldt de Grondwet in beginsel alleen voor het Rijk in Europa; soms bezit zij ook voor de koloniën gezag. Gr. 122 zegt hetzelfde voor de wet. Welke strekking hebben deze voorschriften? Wilde de Grondwetgever in deze artikelen spreken over de verbindende kracht van ons recht in Nederland en koloniën, of wilde

hij handelen over de geldigheid van ons recht over de geheele wereld? Wanneer wij aannemen, dat hij het oog had op de bindende kracht van het Nederlandsche recht over de geheele wereld, dan drukken deze artikelen zeer duidelijk uit, dat de Grondwet ons standpunt deelt en ook volgens haar het nationale recht niet buiten het nationale grondgebied geldt. De uitzonderingen die de wet maakt, zijn dan in strijd met artikel 122 Gr. Evenwel zijn zij in elk geval toch verbindend, daar de wet volgens art. 121 lid 2 onschendbaar is.

Aangenomen dat de hier besproken artikels alleen zien op de kracht van ons recht in het moederland en de koloniën, geven zij aan ons beginsel niet met zooveel woorden uitdrukking. Maar wij kunnen dan toch wel uit den inhoud van deze artikelen afleiden, welke meening gehuldigd werd door hen, die onze Grondwet samenstelden. Zij hielden zich ook aan ons beginsel, want daarbij past hun voorschrift dat een artikel van onze Grondwet of van een wet alleen dan voor de koloniën geldt, als dit erin is uitgedrukt. Hadden zij gemeend, dat het Nederlandsche recht in beginsel ook buiten het grondgebied van het Rijk in Europa gold, dan hadden zij moeten zeggen: alle Grondwets- en wetsartikelen zijn in de koloniën verbindend, tenzij het tegendeel eruit blijkt. Die uitspraak namen zij niet in den tekst van de Grondwet op.

In ieder geval is ons beginsel dus in overeenstemming met de Grondwet: het is erin uitgedrukt of althans verondersteld. Maar er is meer. Art. 2 Wet AB. geeft eene volledige en behoorlijke regeling voor de afkondiging van wetten, althans wanneer die in principe alleen voor het Nederlandsche territoir in Europa gelden. Nemen wij echter voor een oogenblik aan, dat dit standpunt onjuist is, dat dus de hier afgekondigde wetten ook buiten het nationale gebied verbindende kracht bezitten. Dan zou dat artikel 2 eene zeer onbillijke en gebrekkige regeling bevatten. En

dat de wetgever niet bedoeld heeft onredelijk te zijn, wordt nog waarschijnlijker, nu hij eene soortgelijke regeling gaf voor algemeene maatregelen van bestuur (Wet van 26 April 1852, Stbl. 92). Ook de voorzieningen omtrent de afkondiging wijzen er dus op, dat het Nederlandsche recht in principe niet buiten Nederlandsch territoir gezag bezit.

In dezelfde richting wijst de regeling van het internationale privaatrecht in de wet AB. (artt. 6, 7, 9, 10.). Daarin wordt een band gelegd tusschen het Nederlandsche recht en het nationale grondgebied. Dit geschiedt eveneens in het internationale strafrecht (artt. 2-7 SR.; Wet AB. art. 8.). Verder kent het Nederlandsche procesrecht ons beginsel ook, want het bekleedt alleen overheidsrechters, die op Nederlandsch grondgebied recht spreken, met rechtsmacht. Dat volgt uit de geheele regeling hunner bevoegdheid in de wet, alsmede uit de geheele rechterlijke organisatie. Geldt dit beginsel dan niet voor rechtspraak? Dus ook voor arbitrale rechtspraak?

Ook art. 639 RV. gaat uit van de vooronderstelling, dat de arbiter die volgens de regels van RV. rechtspreekt, binnen Nederland zijn taak verricht. Dit artikel levert dus ook een argument voor de stelling, dat ons procesrecht alleen voor Nederlandsch grondgebied geschreven is. Tegen deze gevolgtrekking kan men de speciale voorschriften, uit krachte waarvan soms rechtspraak buiten Nederland plaats heeft, moeilijk in het veld voeren. Wij doelen hier op de consulaire rechtspraak, geregeld bij de wet van 25 Juli 1871, Stbl. 91. Uitdrukkelijk verleent deze wet den consulairen ambtenaren rechtsmacht buitenslands. De consulaire rechtspraak heeft echter een geheel bijzonder karakter; zij berust op internationale grondslagen. Daarom kan zij niet gelden als argument tegen onze stelling, dat rechtspraak naar ons recht in beginsel alleen op Nederlandsch territoir mogelijk is.

Aan rechtspraak die buiten dat gebied plaats heeft, wor-

den alleen bij uitzondering procesrechtelijke gevolgen verbonden. Nu en dan geeft de Nederlandsche wet uitdrukkelijk een exceptioneel voorschrift van die strekking. Zoo vinden wij in art. 431 RV. eene bepaling, op grond waarvan onder bepaalde voorwaarden aan processen, in den vreemde gevoerd, hier procesrechtelijke gevolgen ontleend worden. Vgl. hierna H. III en IV.

Eene overeenkomstige beteekenis wordt door sommigen gehecht aan art. 639 RV. ten opzichte van vreemde arbitrale beslissingen. (H. IV § 2).

Vreemd procesrecht kan hier toepasselijk zijn, bij rechtspraak door scheidslieden, op grond van art. 629 RV. Dit artikel machtigt partijen binnen zekere grenzen vreemd procesrecht op hunne arbitrage toepasselijk te verklaren. Dan geldt het vreemde recht hier echter op grond van art. 629 RV. in verband met den wil van de partijen, en niet uit eigen kracht.

§ 5. Conclusies.

Het bovenstaande leidde ons tot de volgende conclusies:
Alleen de staat kan rechtshulp verleen (§ 1).

Dit kan slechts geschieden op grond van de wet (§ 2).

Arbitrage volgens de regels van RV. is rechtspraak, en heeft de procesrechtelijke gevolgen die de wet er aan toekent (§ 3).

Een in het buitenland gevoerd proces of arbitraal geding kan niet eene aanspraak op de rechtshulp van den Nederlandschen staat verschaffen, tenzij de Nederlandsche wet het bij uitzondering uitdrukkelijk bepaalt (§ 4).

TWEEDE HOOFDSTUK.

CONTRACTUEELE GESCHILSBESLISSING.

§ 1. Er bestaat eene wijze van beslissing van geschillen, die materieelrechtelijke gevolgen heeft.

Reeds zagen wij dat er ook geschilsbeslissingen bestaan die geen procesrechtelijke gevolgen hebben. Die geschilsbeslissingen komen voor, als partijen het oordeel van één of meer personen vragen over een bestaand geschil; of als zij een geschil aan iemands oordeel onderwerpen, en zich verbinden dat oordeel te zullen nakomen. Ook kan het geschieden dat één van de partijen met goedvinden van de andere partij het geschil zelf uitmaakt. Dat het dan in materieelen zin wel degelijk om rechtspraak gaat, ligt voor de hand, want er wordt vastgesteld wat in een bepaald geval recht is. Men zou hier dus van rechtspraak in materieelen zin kunnen spreken; beter schijnt ons echter de term: „contractueele geschilsbeslissing”.

Welke gevolgen heeft nu eene beslissing van deze soort? Er kan geen procesrechtelijk gevolg, geen rechtshulp van den staat aan verbonden zijn. Deze kan toch alleen berusten op het procesrecht. Dit is op arbitrage echter niet van toepassing, als ze niet voldoet aan de voorwaarden, die RV. stelt. Daarentegen kan uit deze wijze van geschilsbeslissing wel een materieelrechtelijk gevolg voortkomen, n.l. als de partijen die het geschil hadden, zich over en weer verbinden, zich aan het gevraagde oordeel te zullen houden. Dan is de door de partijen te volgen gedragslijn,

die het oordeel bepaalt, door hen gewild. Deze is dus deel van de overeenkomst van partijen.

Of zou men kunnen tegenwerpen dat partijen elk een voor zichzelf gunstig oordeel begeeren, en dat zij dus niet hetzelfde willen, zoodat de door den beslisser vastgestelde gedragslijn dus niet een deel van de overeenkomst van partijen vormt? Deze redeneering gaat echter mank, daar partijen willen: een oordeel over hun geschil, en naleving van dat oordeel, door beide partijen, hoe dat oordeel ook moge luiden. Zij verlangen zich aan dat oordeel te houden, in wiens belang het ook uitvalle, als het maar hun geschil beëindigt. Zij willen dus wel degelijk hetzelfde. Daarom is het dan ook mogelijk dat de gegeven vaststelling van de te volgen gedragslijn partijen als overeenkomst bindt. Langs eenen omweg kan men zoo tot rechtsdwang komen. Men vraagt dan n.l. naderhand nakoming van de overeenkomst die partijen gesloten hebben, waarvan de door de beslissing voorgestelde gedragslijn een deel is. Hier heeft dan ten slotte wel rechtsdwang plaats, doch deze wordt verkregen door middel van een nieuw proces, gevoerd over eene overeenkomst van partijen. De beslissing die vroeger genomen is, bezit hier theoretisch alleen de beteekenis, die elk ander bestanddeel van de overeenkomst van partijen ook heeft.

Met de contractueele geschilsbeslissing vertoont de beslissing van den arbitrator menigen trek van gelijkenis. Een voorbeeld moge deze uitspraak verduidelijken. Partijen sluiten eene koopovereenkomst, maar zij zijn geen van beiden in staat om eenen billijken prijs vast te stellen. Toch willen beiden dat een billijke prijs zal worden betaald. Dan wenden zij zich tot eenen deskundige en dragen hem op, den prijs te bepalen. Aan zijne uitspraak achten partijen zich dan gebonden. Hier treedt de deskundige als arbitrator op. Men zou evenwel verkeerd doen in hem eenen arbiter te zien. Reeds het punt van uitgang verschilt. De

arbiter beslist een geschil. Als de partijen de beslissing van den arbitrator inroepen, zijn zij het reeds eens, al weten zij nog niet waarover. Ook vervult de arbitrator eene andere taak. De arbiter stelt vast wat tusschen partijen recht is, de arbitrator wat recht zal zijn, d.w.z. wat hun wil is. Intusschen kan niet worden ontkend, dat beider werkzaamheid echter tot hetzelfde resultaat voert. De beslissing geldt als overeengekomen door partijen, zoodra zij afspreken dat zij zich aan het oordeel dat de arbiter of de arbitrator zal vellen, zullen houden.

Vaak is het moeilijk uit te maken of wij met een arbiter of een arbitrator te doen hebben. Deze quaestie is practisch van weinig belang, want het gevolg van beide beslissingen is hetzelfde: contractueele gebondenheid van de partijen aan de beslissing. Ook worden de beslissingen op dezelfde wijze gehandhaafd. Een geheel nieuw proces moet op grond van de overeenkomst van partijen worden gevoerd.

Daar de arbitrator ook niet in materieelen zin rechtspreekt, kunnen wij hem hier voor het vervolg buiten beschouwing laten. Te meer mogen wij dit doen, omdat deze onthouding geen vragen van beteekenis openlaat. Al moge de arbitrator niet als de arbiter geschillen beslissen, tusschen de gevolgen van zijne beslissing en van die van den arbiter bestaat groote overeenkomst. In den grond der zaak voert beider optreden tot hetzelfde resultaat.

§ 2. Deze contractueele geschilsbeslissing is geoorloofd.

De Grondwet heeft in de meergemelde artikelen het oog op rechtspraak, daar zij hiermede het verleen van rechtsdwang bedoelt te regelen. Hieruit volgt dat zij daar de contractueele geschilsbeslissing met stilzwijgen voorbijgaat. De overeenkomst waarop deze berust is van zuiver

materieelrechtelijken aard, en wordt dus door die Grondwetsartikelen beheerscht, die op het materieele recht het oog hebben. Daarmede is spoedig afgehandeld. Alleen art. 150 komt in aanmerking. Het schrijft regeling van het materieele burgerlijke recht bij de wet voor. Dus de wet, in casu het BW. moeten wij raadplegen om het antwoord te vinden. Nu wijdt de gewone wetgever geen enkel speciaal voorschrift aan de contractueele geschilsbeslissing. Wij dienen dus te concludeeren, dat de overeenkomst, waarbij deze geschilsbeslissing wordt opgedragen, alleen wordt beheerscht door den wil van partijen, en in hare gevolgen beperkt wordt door de openbare orde.

Uitgaande van het beginsel dat alle beslissing van geschillen aan de rechterlijke macht is voorbehouden, beweert men wel dat de openbare orde van overeenkomsten, waarbij particulieren met de beslissing van geschillen worden belast, niet weten wil. Volgens deze opvatting, waaraan de Triasleer niet vreemd is, moet alles wat naar den aard, „in materieelen zin” dus, rechtspraak is, door den rechter geschieden. Dan regelt de Grondwet in de artikelen 149 volgg. ook de contractueele geschilsbeslissing, en kan er geen contractueele geschilsbeslissing bestaan, die niet door de rechters, die de wet aanwijst, wordt uitgeoefend. Men doet echter verkeerd zich bij de uitlegging van onze constitutie door de voorstellingen der Triasleer te laten leiden. Het samenvallen der staatsfuncties in materieelen en in formeelen zin is onbereikbaar. Ook is in ons land de Triasleer nooit zoover doorgevoerd, dat men er bovengenoemde conclusie uit trekken kan, al moet toegegeven worden, dat onze Grondwet in menig opzicht haren invloed heeft ondervonden. De practijk van ons staatsrecht is er bovendien mee in strijd. Als de Grondwet regeling van de rechtspraak door de wet eischt, maakt zij dat voorbehoud niet omdat de te regelen functie in geschilsbeslissing bestaat, maar omdat zij verlof geeft tot het toepassen

van rechtsdwang. De Grondwet besliste aldus, wyl zij eigenrichting begeerde uit te sluiten. De staat heeft er geen belang bij alle geschilsbeslissingen aan de wet en zijne organen voor te behouden. Het kan hem genoeg zijn, als maar het verleenen van rechtsdwang aan zijne organen is gereserveerd.

Het is trouwens ondenkbaar dat een staat er ooit in zou slagen — zoo het gewenscht ware — alle beslissingen van geschillen tot de uitsluitende functie van zijne organen te maken. Het zal toch wel altijd mogelijk en gewenscht zijn, geschillen in vrienden- of familiekring te beslissen.

Hoe zou men trouwens deze wijze van behandeling van rechten ongeoorloofd kunnen achten? Als partijen vrij over hunne rechten mogen beschikken, als zij ze zelfs mogen vernietigen, of daarvan afstand doen, daarover dadingen aangaan, enz., zal het hun toch wel vrijstaan ze aan het oordeel van een ander of van één van beiden te onderwerpen en zich te verbinden dat zij dat oordeel zullen naleven.

Contractueele geschilsbeslissing is dus toegelaten. Naar ons recht mogen partijen doen beslissen over hunne geschillen, ook geheel buiten de regels van ons procesrecht om. Zij mogen zich verbinden zich aan het aldus verkregen oordeel te houden. De inhoud van dat oordeel is door partijen gewild, vormt een deel van hunne overeenkomst.

§ 3. Contractueele geschilsbeslissing kan voorkomen bij Nederlandsche en vreemde rechtspraak en arbitrage.

Het oogenblik is thans gekomen om na te gaan, wanneer de overeenkomst tot naleving van de beslissing van een geschil ook aan rechtspraak kan worden verbonden. Dat ze kan gepaard gaan met beslissingen van geschillen die niet rechtspraak zijn, werd boven reeds aangetoond. Doch

ze kan ook worden vastgeknoopt aan rechtspraak, dus aan vonnissen van overheidsrechters en van arbiters die volgens de regels van RV. recht spreken. Dit geschiedt n.l., als partijen overeenkomen dat zij zich aan de beslissingen van die overheidsrechters of die arbiters zullen houden. In het land waar de beslissing procesrechtelijke gevolgen teweegbrengt, worden de materieelrechtelijke daardoor overschaduwd. Doch in andere landen, die deze procesrechtelijke gevolgen misschien niet erkennen, treden de materieelrechtelijke op den voorgrond. Daar kan de eene partij de andere aanspreken tot nakoming van hare verplichting om zich aan de ingeroepen beslissing te houden, waartoe zij zich immers bij overeenkomst verbond. Als de partijen een compromis sloten, zal het beding, dat zij zich naar de uitspraak der arbiters zullen gedragen, wel steeds uitdrukkelijk of stilzwijgend worden gemaakt. Bij behandeling door den overheidsrechter zal zulk eene overeenkomst echter wel uitzondering zijn.

Hier zij er tevens de aandacht op gevestigd, dat de overeenkomst tot naleving van de beslissing partijen ook bindt buiten het territoir, waarbinnen de beslissing viel. Dat is mogelijk, daar het internationaal privaatrecht in het algemeen niet aarzelt de verbindende kracht te erkennen van overeenkomsten, in het buitenland gesloten. Dat dit beginsel ook in Nederland geldt, volgt uit art. 10 Wet AB.

Wanneer de partijen hunne geschillen aan eenen vreemden rechter opdragen ter beslissing, openbaren zich in Nederland geen andere procesrechtelijke gevolgen dan die welke de Nederlandsche wet eraan verbindt. Maar dit sluit niet uit, dat de materieelrechtelijke gevolgen waaromtrent de partijen overeenkwamen, uit krachte van die afspraak, zooals wij boven zagen, zich hier te lande zullen doen gelden, altijd als het recht dat de beslissing beheerscht, ze toelaat.

Partijen mogen hunne geschillen in het buitenland doen

beslissen en berechten, zoo is hierboven beweerd. Dit recht moet nader verdedigd worden. Het volgt uit de vrijheid van overeenkomst. Ons recht kent die vrijheid, mits partijen niet iets bedingen dat met onze openbare orde strijdt. Daarom kunnen partijen hunne geschillen opdragen aan vreemde rechters, mits zij in Nederland van die rechtspraak geen andere procesrechtelijke gevolgen verwachten, dan die welke de Nederlandsche wet eraan verbindt. De contractueele geschilsbeslissing daarentegen wordt hier in beginsel erkend (art. 10 Wet AB.). Over de beperkingen die deze regel met het oog op de openbare orde lijdt, vgl. hierna in H. II § 4 en 5.

Op de overeenkomst tot naleving van de uitspraak zal meestal het recht toepasselijk zijn van het land, waar het geschil wordt beslist. Doch partijen kunnen ook bedingen, dat een ander recht die overeenkomst en hare gevolgen zal beheerschen, bijv. het Nederlandsche recht, als in den vreemde geprocedeerd wordt. Daar die overeenkomst tot naleving overal wordt erkend, en de Nederlandsche openbare orde voor al die overeenkomsten dezelfde beperkingen oplegt, is het practisch echter niet van belang, onder het gezag van welk recht die contractueele geschilsbeslissing is geplaatst.

§ 4. De openbare orde beperkt de gevolgen van de contractueele geschilsbeslissingen.

Geen rechter kan medewerken tot het afdwingen van de nakoming van overeenkomsten, die strijden met de openbare orde van zijn land. Deed hij dat, dan zou hij meewerken tot het overtreden of ontduiken van de wetten, tot welker handhaving hij geroepen is. Dit beginsel is in ons recht neergelegd in art. 14 Wet AB. en in art. 1373 BW. Voor de uitvoering van overeenkomsten, die strijden

met de openbare orde, is hier rechtshulp niet te verkrijgen.

Zooals wij in § 2 van dit hoofdstuk uiteengezet hebben, zal men zich, op grond van de Nederlandsche openbare orde, niet kunnen verzetten tegen erkenning van de materieelrechtelijke gevolgen van contractueele geschilsbeslissingen. Dat is ten minste de regel. Om bijzondere redenen zal men in bepaalde gevallen evenwel anders moeten oordeelen. Het ligt buiten ons bestek dit in den breedte aan te toonen. Wij bepalen ons dus tot een heel enkel voorbeeld, bestemd de beteekenis van den invloed der openbare orde te illustreeren.

Een partij is b.v. niet gehouden tot nakoming van eene beslissing, die haar verplicht tot iets wat onze openbare orde niet duldt. Meestal zal men, als men van zulk een vonnis of beslissing in Nederland de nakoming vordert, veroordeeling tot voldoening van een geldsom moeten vragen, altijd aangenomen dat ons recht niet de verplichting zelve, ter voldoening waarvan de veroordeeling strekt, als strijdig met de openbare orde beschouwt. Verder mist een vreemd vonnis, waarbij één der partijen van den rechter werd afgetrokken, dien de Nederlandsche wet hem hier toekent, als dat tegen zijnen wil geschiedde, niet alleen alle procesrechtelijk, maar ook alle materieelrechtelijk gevolg. Er ontbreekt dan eene verbindende overeenstemming, die de werking van het vreemde vonnis als contractueele geschilsbeslissing zou kunnen schragen. Of de vreemde wet dat vonnis als geldig beschouwt, doet in dit verband niet terzake.

§ 5. Billijkheid van de beslissing.

In één opzicht moet de invloed dien de openbare orde op de contractueele geschilsbeslissing en hare gevolgen heeft, nader worden beschouwd. Het is n.l. niet altijd

zeker, dat de beslissing zonder meer kan worden aangemerkt als uitdrukking van den wil der partijen.

Terecht heeft men erop gewezen, dat arbitrale beslissingen tengevolge van verschillende oorzaken onbillijk kunnen zijn. De arbiter is bijv. bevangen met het oog op het belang van één der partijen of den aard van het geding. Hierover spreekt o.a. Mr. Stheeman, *Hand. Ned. Jur. Vereen.* 1919, I, 3, blz. 85-86 en 156-162. Dan bestaat de kans, dat er eene onredelijke beslissing wordt genomen. Welken invloed heeft dat nu op de gevolgen van de beslissing? De overeenkomst van partijen om aan iemand de beslissing van een geschil op te dragen, is de basis van die beslissing. Deze moet op grond van de bepaling van art. 1374, lid 3, BW. te goeder trouw worden genomen. Daarom kan men eene beslissing, die niet te goeder trouw geveld is, als wanpraestatie van de gekozen rechters of arbiters beschouwen. Maar dit is hier voor ons niet van belang. Wel interesseert het ons, dat de partijen ook niet jegens elkaar aan de te kwader trouw gegeven beslissing gebonden zijn. Als nu de ééne partij de andere aanspreekt tot nakoming van die beslissing, kan deze zich op de kwade trouw van den rechter of scheidsman beroepen, en daaruit afleiden dat die beslissing hem in het geheel niet bindt, daar hij immers alleen verplicht is datgene te doen, wat te goeder trouw uit de overeenkomst volgt. Dus kan men zich, als een proces gevoerd wordt om de nakoming van het contractueel gegeven „oordeel” af te dwingen, van die verplichting bevrijden door de kwade trouw van den gekozen rechter of arbiter te bewijzen. Geen beding kan dit recht uitsluiten. Dit volgt uit het dwingend karakter van de bepalingen, die de goede trouw betreffen.

Wij moeten echter Mr. Stheeman toegeven, dat de kans op een geslaagd bewijs van kwade trouw zeer gering is. Al is dientengevolge het tot dusver gezegde meer van theoretisch dan van practisch belang, wij behoeven niet bij

de kwade trouw van den beslisser halt te houden. Overeenkomsten verbinden immers slechts tot datgene wat billijk en gebruikelijk is (art. 1375 BW.). Daaruit volgt dat partijen alleen aan billijke beslissingen gebonden zijn. Als het dus blijkt, dat de beslissing onbillijk is, kan hij die zich verbonden had die beslissing na te komen, op goede gronden beweren daartoe niet gehouden te zijn. Hij heeft zich toch alleen verbonden, billijke beslissingen na te komen. Weliswaar verbiedt art. 1375 niet met zooveel woorden het tegendeel te bedingen, maar het komt ons toch voor, dat een beding, dat strekt om partijen het recht te ontnemen tegen onbillijke beslissingen op te komen, met de openbare orde en de goede zeden strijdt.

Als dus een partij wordt aangesproken tot nakoming van de materieelrechtelijke gevolgen van eene beslissing, kan zij zich van die verplichting bevrijden door te wijzen op de kwade trouw van degenen die het geschil beslisten, of op de onbillijkheid van de beslissing. Uitteraard kan men alleen rekening houden met kennelijke onbillijkheid. Doch zoodra de beslissing kennelijk niet in orde is, zijn partijen er niet aan gebonden. Geen overeenkomst van partijen kan dit beletten.

Daarom doet het er weinig toe of men onze meening huldigt, of die, welke leert, dat de kwade trouw ook de zoogenaamde objectieve kwade trouw omvat, d.i. de kennelijke onredelijkheid of onbillijkheid van de beslissing. Practisch voeren beide opvattingen tot hetzelfde resultaat: bewijs van kennelijke onbillijkheid of van kwade trouw heft de verplichting tot nakoming op, zelfs ondanks afwijkend beding.

De rechtspraak maakte, met betrekking tot contractuele geschilsbeslissingen naar Nederlandsch recht eenige malen uit, dat deze te goeder trouw moeten worden genomen: H.R. 24 April 1891, W. 6030; H.R. 23 Jan. 1903, W. 7875; H.R. 8 April 1910, W. 9019; Hof Amst. 29 April

1918, W. 10275; H.R. 16 Jan. 1920, W. 10562. Onze opvatting wordt echter door de jurisprudentie ten opzichte van de vreemde arbitrage niet aanvaard. Dat zij aanleiding geeft tot rechtsonzekerheid, en een beletsel vormt voor de snelle executie van vreemde arbitrale beslissingen, kan ook niet ontkend worden. Maar uit de algemeene beginselen van ons verbindtenissenrecht, vooral uit de artikelen 1373-1375 BW. kan niet anders worden afgeleid. Bovendien komt onze leer tegemoet aan de bezwaren van hen die in de tegenwoordig heerschende practijk, volgens welke onderzoek van de vreemde arbitrale beslissing niet is toegelaten, eene verkapte executie zien van vonnissen die eigenlijk niet geëxecuteerd mogen worden. Zie hierover verder H. IV.

Mr. Meyers is het met onze meening waarschijnlijk eens, al mag hij in W.P.N.R. 2420-2422 op beslissingen van den arbitrator het oog hebben. Doch hij laat, als de arbitrator niet zelf partij is, toe, dat de partijen overeenkomen dat zij ook aan onbillijke beslissingen zullen gebonden zijn. Dit lijkt ons niet juist, want de beslissingen van den arbiter en van den arbitrator gelijken zóó op elkaar, en worden zóózeer voor dezelfde doeleinden gebruikt, dat het niet is te begrijpen, waarom partijen — anders dan bij de beslissingen van den arbiter — wel bij die van den arbitrator het recht, de beslissingen op grond van onbillijkheid aan te tasten, zouden mogen uitsluiten. De openbare orde eischt voor beide gevallen evenzeer, dat die bevoegdheid bestaat. Wij blijven dus bij onze meening, dat dit beding van onherroepelijke gebondenheid bij onbillijkheid nimmer geoorloofd is.

Volgens Mr. van Praag is dit beding wel toegelaten ten aanzien van beslissingen die niet een geschil oplossen, dus bij beslissingen van den arbitrator (Themis, 1920, blz. 3-5). Het argument dat er geen geschil bestaat, vermag echter niet het boven tegen de meening van Mr. Meyers aange-

voerde ontzenuwen. Dat Mr. van Praag het verder met ons eens is, volgt eindelijk uit het door hem gezegde in Themis 1919, blz. 467-477.

Daar de hier gemaakte uitzonderingen voor kwade trouw en kennelijke onbillijkheid hier te lande van openbare orde zijn, gelden zij ook voor beslissingen die beheerscht worden door een vreemd recht, zelfs al zou dat die uitzonderingen niet kennen. Ze gelden dus voor alle binnen- en buitenlandsche contractueele geschilsbeslissingen.

Soms vormt de contractueele geschilsbeslissing tevens rechtspraak. Dit is het geval met de beslissingen door rechters, aan wier uitspraken de Nederlandsche wet procesrechtelijke gevolgen verbindt, dus met de vonnissen van den Nederlandschen overheidsrechter, van arbiters die volgens de regels van RV. recht spreken, en van die van vreemde rechters en scheidslieden welke onze wet erkent. Het is natuurlijk niet mogelijk dat men wegens onbillijkheid of kwade trouw zou kunnen opkomen tegen een vonnis, waaraan de wet de mogelijkheid van executie verbindt. De wet stelt zekere vereischten voor de erkenning van eene beslissing als rechtspraak, en stelt de gelegenheid open voor partijen om op bepaalde wijzen dat vonnis aan te tasten. Zijn die rechtsmiddelen uitgeput, dan kunnen partijen het vonnis niet meer bestrijden. De openbare orde eischt, dat men dan ook niet meer uithoofde van de miskenning van art. 1374, lid 3 en 1375 BW. tegen de materieelrechtelijke gevolgen kan opkomen. In deze gevallen behoeft de winnende partij niet, in een nieuw proces, een beroep op de materieelrechtelijke gevolgen te doen. Zij heeft reeds een voor tenuitvoerlegging vatbaren titel en zij vervolgt de executie uit kracht van dat stuk. Door dit meer eenvoudige middel van rechtshandhaving wordt de inroeping van de materieelrechtelijke gevolgen der contractueele beslissing in de schaduw gesteld.

Nog moet worden gewezen op eene van de onze afwijkende beschouwing omtrent den aard van de contractueele geschilsbeslissing. In W. 10562, in een noot onder het arrest van den Hoogen Raad van 16 Jan. 1920, merkt H. d. J. op, dat in de hier genoemde gevallen lastgeving aanwezig is, zoodat men bij onredelijke beslissing, dus bij wanpraestatie, den beslisser als lasthebber kan aanspreken. Van lastgeving zal men echter moeilijk kunnen spreken, als één der partijen het geschil beslist. Indien deze functie aan eenen derde is opgedragen, heeft de partij in ieder geval geen recht om, op grond van lastgeving, tegen de wederpartij op te treden. Wij meenen dus deze contractueele geschilsbeslissing als een afzonderlijk soort contract te moeten beschouwen.

§ 6. Conclusies.

Wij kunnen uit de voorafgaande §§ besluiten dat, buiten het procesrecht om, rechtsgevolgen kunnen ontstaan uit contractueele geschilsbeslissing, mits partijen de vrije beschikking hebben over het recht in geschil, en bij overeenkomst tot die beslissing van hun geschil besloten. Het oordeel bindt de partijen als overeenkomst (§ 1).

Partijen mogen er tegen opkomen, als het vonnis onbillijk is of de beslissers te kwader trouw waren. Dit recht kunnen zij niet bij overeenkomst uitsluiten (§ 5).

Verder beperken de regelen van openbare orde de gevolgen van deze beslissingen (§ 4).

Deze contractueele geschilsbeslissing is geoorloofd en mogelijk met betrekking zoowel tot alle Nederlandsche en vreemde rechtspraak, als tot beslissing van geschillen door zuiver materieelrechtelijke overeenkomst (§ 2 en 3).

DERDE HOOFDSTUK.

VONNISSEN VAN VREEMDE OVERHEIDSRECHTERS.

§ 1. Art. 431 RV. spreekt over de rechtskracht in haar vollen omvang.

Dit voorschrift is de eenige algemeene bepaling in onze wetgeving, die over vreemde vonnissen handelt. Komen er echter ook nog andere rechtsregels in aanmerking? Of bevat art. 431 RV. de geheele regeling van de rechtskracht van vreemde vonnissen?

Men zou kunnen meenen, dat art. 431 RV. alleen over uitvoerbaarheid handelt, en dat dus de kracht van gewijsde en de andere procesrechtelijke gevolgen wel aan vreemde vonnissen kunnen worden toegekend, omdat art. 431 RV. dit niet uitdrukkelijk verbiedt. Deze meening wordt o.a. gehuldigd door een deel van onze oudere jurisprudentie, verder door Mr. A. A. de Pinto, Themis 1866, blz. 163-165, en door Mr. M. G. Tieboel van den Ham, blz. 10-11. Mr. J. R. Voûte betoogt eveneens, dat art. 431 RV. alleen het oog heeft op uitvoerbaarheid, en dat een vreemd vonnis wel kracht van gewijsde kan hebben. Hij put zijne argumenten uit den tekst en de plaatsing van art. 431 RV., die erop wijzen dat er hier alleen over uitvoerbaarheid wordt gesproken (§ 7-8). Voorts wijst Mr. Voûte op het practische nut van enkele uitsluiting van de uitvoerbaarheid (§ 11). Hij gaat trouwens uit van het beginsel, dat z.i. de souvereiniteit van den staat slechts vordert, dat de executie van een vreemd vonnis nooit kan geschieden buiten onze wet om

(§13-15). In den gedachtengang van den schrijver is het dus consequent de kracht van gewijsde wel te erkennen (§ 53).

In hoofdstuk I § 4 toonden wij aan dat de Nederlandsche rechter niet mag gehoorzamen aan eene beslissing van eenen vreemden rechter of andere autoriteit, zonder dat de Nederlandsche wet dit uitdrukkelijk veroorlooft. Het gaat daarbij niet alleen om de aantasting van persoon en en goederen (executie), zooals Mr. Voûte meent, maar om de gehoorzaamheid aan een vreemde autoriteit (de geheele rechtskracht). Hieruit blijkt reeds, dat het niet vrijstaat aan een vreemd vonnis buiten de wet om gezag te verleen. Bovendien zou de erkenning van de kracht van gewijsde toch, langs eenen omweg, tot executie voeren.

De tekst van art. 431 RV. spreekt trouwens ten onzen gunste. Vooral lid 2 is voor de uitlegging van belang, daar dit artikel van nieuwe behandeling en afdoening spreekt. Die formuleering wijst er zeer zeker op, dat de wetgever aan vreemde vonnissen alle rechtskracht ontzegt. Immers het schrijft nieuwe behandeling voor. Die bepaling geeft dus een voorschrift, dat over de rechtskracht in vollen omvang spreekt. Men doet daarom goed, aan te nemen dat de wetgever het beginsel van de niet-erkenning van vreemde vonnissen zonder eenig voorbehoud hier in de wet heeft willen neerleggen. Doch daar uitvoerbaarheid wel het meest belangrijke en opvallende gevolg van een vreemd vonnis is, regelde de wetgever het op deze plaats, in het begin van boek II, en drukte hij het in bewoordingen uit, die — het zij Mr. Voûte toegegeven — den indruk zouden kunnen wekken dat het artikel alleen over uitvoerbaarheid handelt. Art. 431 heeft wel degelijk op de geheele rechtskracht van vonnissen van vreemde overheidsrechters het oog. Er is geen reden om met Mr. Tieboel van den Ham, (blz. 17-18), analogische toepassing van art. 431 op alle procesrechtelijke gevolgen van vonnissen van vreemde rechters aan te nemen.

Onze meening wordt thans algemeen gedeeld n.l. door A. de Pinto, dl. II § 278; Freseman Viëtor blz. 170-172 en Themis 1866, blz. 435-468; Diephuis dl. III, blz. 242; Josephus Jitta, HNJV. 1888, blz. 4; van Rossem ad art. 431, aant. 10; Anema, blz. 333; Suyling, blz. 383. Ook de rechtspraak is sinds lang op dit punt vast geworden. Na 1870 ongeveer vinden wij slechts beslissingen, die met onze meening overeenkomen: Goes 30 Juni 1871, R.B. 22, 1872, 224; H.R. 1 Febr. 1895, W. 6626; WvNR. 1312; PvJ. 1895, 27; T. Not. XIII, 38; NR. CLXIX, 115; Middelburg 28 Maart 1900, W. 7527; H.R. 31 Jan. 1902, W. 7717; Almelo 26 Juni 1907, W. 8607; Amst. 22 Jan. 1909, W. 8936. Wij kunnen daarom concludeeren, dat art. 431 RV. voor de rechtskracht van vreemde vonnissen in vollen omvang geldt.

§ 2. Welke vreemde vonnissen worden erkend?

Art. 431 lid 1 zegt dat alleen die vonnissen zullen worden erkend, die bij de wet vermeld zijn. Deze uitdrukking heeft tot verschil van meening aanleiding gegeven. Aanvankelijk ontkende men n.l., dat deze uitzonderingen ook bij tractaat mochten worden vastgesteld, daar art. 431 alleen van „de wet” spreekt. Dit is de meening van A. de Pinto, dl. II § 278; en van Voûte § 36. Later zijn er echter verschillende tractaten gesloten en door de wet goedgekeurd. Die wettelijke sanctie nu maakt de bepalingen van die tractaten in elk geval verbindend. Daardoor werd deze quaestie practisch opgelost. Sinds 1848 eischt de Grondwet n.l., dat alle tractaten die de rechten der burgers regelen — waaronder de tractaten die hier ter sprake komen — door de wet moeten worden goedgekeurd. Daaruit volgt, dat na 1848 omtrent dit onderwerp gesloten tractaten, die niet bij de wet zijn goedgekeurd, niet zouden

binden. Dit alles wordt thans algemeen aangenomen. Aldus ook Hof 's-Gravenhage 5 Febr. 1906, W. 8338.

Een tweede onduidelijkheid ligt opgesloten in de woorden: „uitdrukkelijk vermeld”. De Regeering noemde als voorbeeld van erkende vreemde vonnissen die, waarover art. 724 WvK. handelt. (Van den Honert, § 431, blz. 455). Dat artikel bevat echter niet eene „uitdrukkelijke” erkenning. Onder „uitdrukkelijk vermeld” zullen wij dus eenvoudig hebben te verstaan: „genoemd”.

Welke uitzonderingen kent nu onze wet? Allereerst zoeken wij in de wetboeken. Art. 724 WvK. treft dan in de eerste plaats het oog. Boven zagen wij reeds, dat de Regeering in de M. v. T. dit artikel noemde als voorbeeld van erkenning van vreemde vonnissen. Het laat n.l. toe, dat buitenslands vreemde rechters de averij-grosse opmaken (lid 5). Dat dit artikel de strekking heeft om uitvoerbaarheid aan vreemde vonnissen toe te kennen, wordt ontkend door Kist, dl. V, blz. 370, en ook door Voûte, § 37, die echter moet toegeven, dat blijkens de M. v. T. art. 724 WvK. één van de uitzonderingen is, waarvan art. 431 RV. spreekt. Intusschen maakt men in den laatsten tijd geen bezwaar om in art. 724 zulk eene uitzondering te zien. Men grondt die opvatting, hetzij op den tekst van art. 724 WvK., hetzij op de bedoeling van den wetgever. Wij mogen het dus wel voor vaststaande houden dat art. 724 behoort tot de in art. 431 RV. bedoelde excepties. Voorzoover de uitzonderingen „bij de wet” betreft, is zij zelfs de eenige. Wel bestaan er nog enkele tractaten die uitzonderingen maken.

Zoo verklaart de Rijnvaartacte, goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869, Stbl. 37, uitgewerkt bij de wet van 16 Juli 1869, Stbl. 139, in artikel 40 vonnissen van vreemde rechters in zaken, de Rijnvaart betreffende, hier te lande uitvoerbaar. Ook de Berner Conventie over het vervoer van goederen op de spoorwegen (wet van 18 Juni 1892, Stbl. 145, art. 56), en het tractaat betreffende de burger-

lijke rechtsvordering (wet van 15 Juli 1907, Stbl. 197, nader uitgewerkt bij de wet van 12 Juni 1909, Stbl. 141) geven overeenkomstige voorschriften voor de zaken in die tractaten geregeld.

Andere uitzonderingen zijn er niet.

§ 3. Hoe wordt het erkende vonnis hier te lande uitvoerbaar?

Allereerst vragen wij ons af, welke rechter bevoegd is het verlot tot tenuitvoerlegging te verleenen. Dat beslist art. 431 lid 3. Het wijst de rechtbank van het arrondissement, waar de executie moet plaatshebben als den competenten rechter aan. Dit voorschrift drukt er allereerst op, dat slechts de rechtbank, nooit de kantonrechter het verlot kan geven.

Maar welke rechtbank moet nu het verlot verleenen? Als de executie slechts in één arrondissement moet plaatshebben, is alles duidelijk; doch niet als dit in meer dan één arrondissement moet geschieden. Dan dient men zich volgens A. de Pinto, dl. II, § 279, en van Rossem ad art. 431 aant. 8, in elk der betrokken arrondissementen tot de rechtbank te wenden. Het argument voor deze leer levert de tekst van art. 431, lid 3. Een andere opvatting wordt verkondigd door Oudeman, dl. II, blz. 96-97 en door Voûte, § 33. Zij houden staande, dat een verlot tot tenuitvoerlegging, door één rechtbank verleend, door het geheele Koninkrijk van kracht is. Tot staving daarvan voeren zij aan, dat het exequatur het vreemde vonnis gelijkstelt met een Nederlandsch, en dat dit laatste in het geheele grondgebied van kracht is. Verder zou, als aan meer dan één rechtbank exequatur moest worden gevraagd, meer dan één grosse van hetzelfde vonnis in omloop komen, wat door art. 843 RV. verboden is. Hiertegenover beroepen de aan-

hangers der eerstgenoemde leer zich erop, dat al zou er meer dan één grosse worden afgegeven, aan het vreemde vonnis niet meer kracht zou worden toegekend. Het eenige gevolg, dat bereikt wordt, is de mogelijkheid van tenuitvoerlegging door het geheele grondgebied. Tegen de bedoeling van art. 843 RV. zou dus niet gehandeld worden. Dit kan worden toegegeven. Doch er bestaat geen reden, om aan te nemen dat een vonnis van den Nederlandschen rechter wel en een vreemd vonnis door denzelfden rechter van exequatur voorzien, niet uitvoerbaar zou zijn in het geheele Koninkrijk. Ja, art. 431 lid 3 spreekt er zelfs van dat de vorm waarin dat verlot tot tenuitvoerlegging wordt gegeven, die is, welken art. 430 RV. voor Nederlandsche vonnissen voorschrijft. Die vorm brengt mede invoeging van de woorden: „In naam der Koningin”. Dit alles wijst er toch wel op, dat de wetgever verlangde, dat de vreemde vonnissen met Nederlandsch exequatur, evenals Nederlandsche, in het geheele Rijk zouden kunnen worden tenuitvoergelegd.

De executie geschiedt dus op verlot van één der rechtbanken, binnen wier arrondissement het vonnis moet worden tenuitvoergelegd. De executie kan in het geheele grondgebied plaatshebben, op grond van de vergunning door eenen Nederlandschen rechter verleend. Het stilzwijgen der wet op dit punt is niet moeilijk te verklaren. Het spruit daaruit voort, dat de wetgever alleen aan het normale geval van executie in één arrondissement heeft gedacht.

De procedure die gevolgd moet worden om het exequatur te verkrijgen, gaat uit van de grondstelling dat de zaak zelve aan een nieuw onderzoek onttrokken is. Dit blijkt uit art. 431, lid 4. Het verlot moet gevraagd worden op verzoekschrift, zooals lid 3 voorschrijft. Oproeping van de tegenpartij is niet door de wet bevolen, dus niet noodig. Hiermede is Voûte § 34 het niet eens; hij eischt dit verhoor

wel, opdat de tegenpartij zich zal kunnen verdedigen. Hij geeft toe, dat de wet dit verhoor niet vordert, en dat het tot groote moeilijkheden zou kunnen leiden. Daar het niet noodig is — immers de geëxecuteerde kan later nog tegen de executie in verzet komen — wordt algemeen aangenomen, dat de oproeping niet behoeft te geschieden.

De Nederlandsche rechter moet nu onderzoeken of het vonnis waarvan exequatur gevraagd wordt, werkelijk een vreemd vonnis is, en of het onder de uitzonderingen valt die art. 431 lid 1 maakt. Onderzoek naar de zaak zelve is, zagen wij reeds, door het 4e lid van art. 431 uitgesloten. Evenzoo het onderzoek naar de bevoegdheid van den vreemden rechter, omdat dat geschiedt door dien rechter zelf. Waar onze wetgever vreemde vonnissen erkent, erkent hij ze ook al zou de vreemde rechter zich ten onrechte bevoegd geacht hebben en dientengevolge een vonnis hebben gevelde, dat hij eigenlijk niet wijzen mocht. Slechts dan zal men anders moeten beslissen, als volgens de vreemde wet zulk een uitspraak niet een geldig vonnis zou zijn, en dus niet zou behooren tot de in artikel 431 RV. erkende uitspraken. Eindelijk zal nooit erkenning kunnen geschieden van een vreemd vonnis, gevelde in een zaak waarin de Nederlandsche wet de bevoegdheid van den vreemden rechter uitsluit.

Of het vreemde vonnis kracht van gewijsde heeft in het land van oorsprong, heeft de rechter niet na te gaan. De wet spreekt immers van het verleen van exequatur aan vonnissen, niet aan gewijsden. Ook in ons recht kan een vonnis, dat niet een gewijsde is, geëxecuteerd worden. Volgt er dan later hooger beroep in het vreemde land, waar het vonnis gewezen is, dan is dit een reden om de tenuitvoerlegging te schorsen of te staken. Dit moet men aannemen met het oog op de geschiedenis van art. 431 RV., zooals van den Honert § 431, blz. 456 die ons mededeelt. In denzelfden zin: A. de Pinto, dl. II, § 279; Freseman

Viëtor blz. 170; van Rossem ad art. 431, aant. 7.

Tenslotte moet onze rechter den inhoud van het vreemde vonnis onderzoeken, om na te gaan, of die niet met de wet, de openbare orde en de goede zeden strijdt. Veroordeeling tot betaling van een geldsom, door gijzeling af te dwingen, zal bijv. naar ons recht niet steeds geoorloofd zijn, in de gevallen, waarin de vreemde rechter gijzeling toestond.

De beslissing, houdende verlof, is niet vatbaar voor hooger beroep, daar onze wet nergens in het algemeen, of voor dit speciale geval hooger beroep toestaat. Vergelijk van Rossem, ad art. 345 RV., aant. 2. Op grond van art. 165 Gr., dat eene algemeene opdracht tot cassatie geeft aan den Hoogen Raad, kan men daarentegen hier wel cassatie mogelijk achten. De executie geschiedt eindelijk geheel volgens Nederlandsch recht, ook wat betreft het verzet ertegen, den lijfswang, en de voorloopige tenuitvoerlegging, die toegepast worden, ongeacht de regels die het vreemde vonnis daaromtrent gaf.

De overige procesrechtelijke gevolgen kunnen in de uitgezonderde gevallen steeds onmiddellijk worden ingeroepen, reeds voordat exequatur verleend is. Dat volgt uit lid 1 en 3 van art. 431. Die wijzen er toch op, dat ons recht deze vonnissen erkent, behoudens alleen de verleening van verlof tot executie door den Nederlandschen overheidsrechter.

De hierboven geschetste wijze van procedeeën geldt voor al de uitgezonderde gevallen, behalve die welke zijn uitgezonderd door het tractaat over de burgerlijke rechtsvordering. Dit geeft speciale voorschriften, nader uitgewerkt in een uitvoeringswet. Hoe die bepalingen luiden, blijve hier onbesproken. Wij kunnen hier volstaan met enkele opmerkingen. Het verdrag verklaart b.v. den rechter van de woonplaats van den veroordeelde bevoegd tot het verleen van exequatur (art. 27 van de uitvoerings-

wet). Verder eischt art. 25 dat het vreemde vonnis, dat in de kosten veroordeelde, in kracht van gewijsde is gegaan. Ook dit is eene afwijking van den gewonen regel. Deze is echter zeer goed te verklaren, als men let op het eigenaardig karakter van eene veroordeeling in de kosten, die bij hooger beroep immers uitteraard verandering moet ondergaan. Zij vervalt toch bij toepassing van eenig rechtsmiddel, of zij wordt met de nieuw gemaakte kosten verhoogd. Tenslotte zij medegedeeld dat de uitvoeringswet in art. 19 het verhoor van de tegenpartij uitsluit, in overeenstemming met den hoofdregel.

§ 4. Hoe procedeert men, als het vreemde vonnis niet erkend is?

Het vreemde vonnis heeft hier geen rechtskracht. Zoo lezen wij in art. 431 RV. Dit schrijft immers voor, dat de zaak „opnieuw bij den Nederlandschen regter zal worden behandeld en afgedaan”. Naast de letter laat ook het beginsel van art. 431 RV. geen andere uitlegging toe. De meening dat de behandeling van de zaak voor den Nederlandschen rechter neerkomt op eene verleening van exequatur zonder enig onderzoek van de zaak zelve, vinden wij niet verdedigd. Dat onderzoek wordt algemeen geëischt. Wel heerscht er veel verschil van meening over de wijze waarop, en de grenzen waarbinnen dat onderzoek moet plaatshebben. Wij dienen dus na te gaan, hoe dat verlof tot executie wordt verkregen.

Laten wij ons allereerst bezighouden met de vraag, aan welken rechter het verlof wordt gevraagd. In het algemeen volgt uit het door ons vooropgestelde beginsel, dat de rechter hier door de gewone bevoegdheidsregels wordt aangewezen. Vgl. A. de Pinto, dl. II, § 278; van Rossem, ad art. 431, aant. 5. Die regels zijn echter niet in staat alle

gevallen te omvatten. Het kan n.l. voorkomen dat volgens die regels geen enkele rechter hier bevoegd zou zijn, terwijl de afdoening toch door eenen Nederlandschen rechter moet geschieden. Mr. Freseman Viëtor geeft hiervan voorbeelden, Themis 1866, blz. 465-467, en ziet in art. 431 lid 2 eene opdracht van die geschillen aan den Nederlandschen rechter, zonder nadere aanduiding, welke rechter dan precies bevoegd is. Hij acht trouwens de gewone competentieregels in het algemeen niet van kracht, omdat deze reeds bij de behandeling voor den vreemden rechter toepassing hebben gevonden. Nu overtuigt Mr. Freseman Viëtor ons niet van de noodzakelijkheid om de gewone competentieregels opzijde te schuiven, als op grond van art. 431 RV. geprocedeerd wordt en die regels wel toegepast kunnen worden. Doch wij kunnen hem toegeven, dat in de gevallen van art. 431 RV., waarvoor geen rechter is aangewezen door de algemeene competentieregels, art. 431 lid 2 elken Nederlandschen rechter bevoegd maakt.

Ook als men tengevolge van eene overeenkomst van partijen zou moeten aannemen, dat de Nederlandsche rechter onbevoegd, of de eisch niet ontvankelijk is (bij bedding om de zaak voor eenen vreemden rechter te brengen, bijv.), veroorlooft art. 431 lid 2 de zaak toch voor den Nederlandschen rechter af te doen.

Weer eene andere meening is die van Voûte, § 31. Hij acht de rechtbank bevoegd, in wier gebied geëxecuteerd moet worden. Hij kent aan vreemde vonnissen, ook aan diegene die niet volgens regels van art. 431 lid 3 en 4 uitvoerbaar zijn, toch rechtskracht toe, en stelt ze tot op zekere hoogte gelijk met de uitgezonderde vonnissen. Daarom past in zijn stelsel de analogische toepassing van den bevoegdheidsregel van art. 431 lid 3 ook op de niet uitgezonderde gevallen. Doch onze opvatting, die juist een groot verschil aanneemt, en aan de niet uitgezonderde vonnissen in beginsel alle rechtskracht ontzegt, kan deze

analogie niet billijken. Dus concludeeren wij, dat de algemeene competentieregels gelden. Te meer meenen wij dit te moeten doen, omdat onze wetgever, waar hij afwijking van die regels wenscht, dit ook in eene speciale bepaling aangeeft. Hij trof toch juist in art. 431 lid 3 (de uitzondering) en niet in art. 431 lid 1 en 2 (de regel) eene bijzondere voorziening. Bijgevolg geldt in het algemeen de gewone competentieregeling van RV. Slechts dan als volgens deze regeling een Nederlandsche rechter niet is aangewezen, is krachtens art. 431 lid 2 elke Nederlandsche rechter bevoegd.

Nu de behandeling zelve. Uit onze opvatting volgt reeds, dat de zaak geheel opnieuw moet worden onderzocht. Nu wordt wel beweerd dat onze rechter alleen het vreemde vonnis moet herzien. Zoo beslisten vonnissen van de rechtbank te Maastricht van 10 Dec. 1863, W. 2585; en 19 Dec. 1878, RBvN. No. 335. In zijn proefschrift § 21-26 verdedigt Mr. Voûte dezelfde meening. Zij komt hierop neer, dat het vreemde vonnis strekt ten voordeele van hem, die hier tenuitvoerlegging vraagt, behoudens de bevoegdheid der wederpartij tegenbewijs te leveren. Als argumenten voor deze leer voert men aan, ten eerste dat de practijk vóór 1838 die herziening van het vreemde vonnis kende, terwijl nergens blijkt dat de wetgever daarvan wilde afwijken; ten tweede dat het revisie-stelsel beter aan de eischen van het verkeer voldoet; en tenslotte dat de wet in de uitgezonderde gevallen op het vreemde vonnis voortbouwt, wat speciaal voor Mr. Voûte een reden is om dit ook voor de niet uitgezonderde gevallen aan te nemen. Dit laatste argument hebben wij reeds behandeld, toen wij het algemeene beginsel bespraken, dat ons recht juist geen rechtskracht aan de niet uitgezonderde vreemde vonnissen toekent. De aan de eischen van het verkeer ontleende grond mag bij de uitlegging van het geldende recht, nu dit zoo duidelijk spreekt, niet medetellen. Het in de eerste plaats

genoemde argument kan ons ook niet overtuigen omdat de wetgever zich duidelijk genoeg uitsprak door aan art. 431 RV. eenen vorm te geven, afwijkende van dien van het art. 546 Code de Procédure Civile, waarmede het correspondeert. Mr. Lipman vergelijkt de oude en de nieuwe wetgeving en noemt het verschil op blz. 186-187. Bovendien geeft de wet, als zij geen nieuw onderzoek van de zaak zelve wenscht, dit uitdrukkelijk aan, bijv. in art. 431, lid 4.

Wij besluiten daarom, dat de nieuwe behandeling in Nederland geheel los staat van de voorafgaande. Thans is deze opvatting de algemeen heerschende. Zij wordt gehuldigd in de arresten van het Hof te 's-Hertogenbosch van 16 Sept. 1879, W. 4448; en 24 Juli 1894, W. 6545; en van den H.R. 1 Maart 1907, W. 8505; PvJ. 1907, 630; NR. CCV, 245.

Uit het bovenaangetoonde volgt nu, dat partijen vrij zijn in het nieuwe geding argumenten en feiten naar voren te brengen, waarvan zij bij de behandeling in den vreemde geen gebruik hadden gemaakt. Die bevoegdheid is uitdrukkelijk erkend door A. de Pinto, dl. II, § 278, en in het bovengenoemde arrest van het Hof 's-Hertogenbosch, 24 Juli 1894, W. 6545. Ook Mr. van Rossem deelt deze meening in aant. 6 op art. 431.

Ook vloeit uit die voorstelling voort, dat elke partij hare beweringen moet bewijzen, evenals bij een gewoon proces. Onjuist is het dus, het vreemde vonnis te beschouwen als een vermoeden, dat den eischer ontheft van de verplichting de daarin aangenomen posita te bewijzen. Over de mogelijkheid, dat het vreemde vonnis bewijs oplevert van de daarin geconstateerde feiten, is het hier niet de plaats te spreken. Zie daarvoor § 5 van dit hoofdstuk.

Nu doet zich nog de vraag voor, of het vreemde vonnis door onzen rechter moet uitvoerbaar verklaard worden, of dat het Nederlandsche vonnis geheel los staat van het

vreemde. A. de Pinto, dl. II, § 278 leert, dat de rechter het vreemde vonnis uitvoerbaar moet verklaren. Hij beroept zich op den tekst van art. 431 lid 1, die van uitvoerbaarverklaring van het vreemde vonnis spreekt. De aanhangers van de andere opvatting meenen dat het Nederlandsche vonnis zelf moet geëxecuteerd worden, zoodat het vreemde vonnis niet uitvoerbaar verklaard mag worden. Zij beroepen zich erop, dat lid 1 de uitvoerbaarverklaring wel eischt, doch alleen voor de uitzonderingen, en dus, zoo besluiten zij met behulp van het argument a contrario, in den regel geen uitvoerbaarverklaring van het vreemde vonnis veroorlooft. Deze opvatting past ook volkomen bij het beginsel, dat het vreemde vonnis hier geen rechtskracht heeft. Aldus Voûte, § 17; Freseman Viëtor, blz. 171-172; A. A. de Pinto, Themis 1866, blz. 165-167; Tieboel van den Ham, blz. 13-14; van Rossem, ad art. 431 aant. 4. Zoo oordeelde ook Amst. 12 Febr. 1911, W. 9231. De rechter zal dus moeten geven een nieuw vonnis, niet één waarin het vreemde vonnis uitvoerbaar verklaard wordt.

Anders besliste de H.R. 5 Jan. 1866, W. 2765, die overwoog dat de wet uitvoerbaarverklaring niet verbiedt. Deze grond is echter o.i. onvoldoende. Voor onzen rechter bestaat het vreemde vonnis niet als zoodanig; hij mag het dus niet uitvoerbaar verklaren, als onze wet hem dit niet uitdrukkelijk voorschrijft. En de wet doet dat allerminst; zij gebiedt zelfs nieuwe behandeling en afdoening. Dit wijst toch op een zelfstandig Nederlandsch vonnis, niet op uitvoerbaarverklaring van een vreemd vonnis, dat de wet niet als zoodanig erkent. Aldus Mrs. A. A. de Pinto en Freseman Viëtor, die op de bovengenoemde plaatsen het arrest van den Hoogen Raad bestrijden.

De uitspraak van den Nederlandschen rechter is voor de gewone rechtsmiddelen vatbaar. Waarop zou hier toch afwijking van het gemeene recht kunnen steunen? Het nieuwe geding vertoont niets bijzonders.

Bij de toepassing van onze leer kunnen zich twee moeilijkheden voordoen. Over de eerste kan ik kort zijn. In het land waar het eerste vonnis gewezen is, kan daartegen een rechtsmiddel worden aangewend. Het ligt voor de hand dat dit feit op de procedure, voor onzen rechter gevoerd, geen invloed hebben mag. Dat is ook niet noodig, daar het aangevallen vreemde vonnis zelf, met betrekking tot de Nederlandsche procedure in het algemeen, geacht wordt niet te bestaan.

Ernstig is daarentegen het tweede bezwaar, voortvloeiend uit de mogelijkheid dat in twee landen vonnissen van verschillende rechters geëxecuteerd worden. Degeen die hiervan het slachtoffer dreigt te worden, beschikt over geen andere hulp dan de gewone rechtsmiddelen tegen executie en tegen vonnissen. En als die falen, rest hem niets anders dan te pogen door eene nieuwe procedure in het eene land het in het andere land teveel betaalde terug te vorderen, als daartoe termen zijn. Dit kan inderdaad tot groote verwikkelingen en tot onbillijkheid leiden. In het stelsel dat onze wet nu eenmaal huldigt, valt daaraan echter niets te veranderen.

§ 5. Contractueele geschilsbeslissing bij vonnissen van vreemde overheidsrechters.

Zooals wij boven zagen, kan een vonnis van eenen vreemden rechter ook voorwerp zijn van eene contractueele geschilsbeslissing. Dat is het geval, wanneer partijen overeenkwamen zich aan de beslissing van den rechter te zullen houden.

Nu is het een feit dat bij de meeste processen die overeenkomst niet gesloten wordt. Immers de eischer onderwerpt weliswaar zijn recht aan het oordeel van den rechter, voor wien hij zijn tegenpartij dagvaardt, en neemt

daarbij met alle goede en kwade kansen van de procedure genoeg. Doch de gedaagde laat zich niet dan noodgedrongen met het proces in, en kan niet geacht worden zijn recht aan 's rechters oordeel te onderwerpen met den wil de door hem niet uitgelokte beslissing na te leven. Dus ontbreekt bij de partijen de wilsovereenstemming noodig voor het bestaan van de overeenkomst tot naleving.

Anders wordt het, als partijen eenen rechter aanwezen om hun geschil te berechten. Dan is er eene wilsovereenstemming tusschen partijen, en daar die wilsovereenstemming zich erop richtte eenen rechter aan te duiden, wiens oordeel voor beide partijen als bindend gelden zal, moet men wel besluiten dat partijen, ook als dat niet uitdrukkelijk bedongen is, door dat oordeel wel gebonden willen zijn. Als zij die bedoeling niet hadden, zouden zij toch niet eenen rechter, wiens oordeel bindt, hebben aangewezen voor de beslissing van hun geschil. Partijen, die zelf eenen overheidsrechter aanwezen, zijn dus steeds verplicht diens oordeel na te leven. Over den aard en het al dan niet geoorloofde van die overeenkomst naar Nederlandsch recht is in H. II reeds gesproken.

Nu moeten wij nog nagaan of in ons land die overeenkomst feitelijk erkend wordt. Van den Honert, § 431, blz. 454—455, deelt ons mede dat de Regeering in de M. v. A. zeide, dat op zulke vonnissen, waarover dergelijke overeenkomsten gesloten zijn, „evenzeer als op eene buitenslands aangegane verbindtenis bij den regter alhier agt kan en zal worden geslagen, zonder dat daarom het vonnis uitvoerlijk zij.” Eene ondubbelzinnige erkenning dus van ons standpunt in de geschiedenis van art. 431 RV. Niettemin heeft de practijk die contractueele gevolgen van vonnissen van den vreemden overheidsrechter niet altijd erkend. Men zag in de betrekkelijke overeenkomsten middelen om art. 431 te ontduiken. Aldus: Amst. 12 Febr.

1911, W. 9231. Dit vonnis is echter vernietigd door Hof Amst. 13 Maart 1911, W. 9227. In onzen zin verder Rott. 21 April 1915, NJ. 1915, 839; Hof 's Gravenhage 19 April 1918, W. 10329; H.R. 26 April 1918, W. 10275; NJ. 1918, 587; H.R. 31 Jan. 1919, NJ. 1919, 257; Haarlem 18 Febr. 1919, NJ. 1919, 283; Hof Amst. 30 Nov. 1920, W. 10679. Men kan dus wel aannemen dat de contractueele geschilsbeslissing door middel van vonnissen van den vreemden overheidsrechter bij ons erkend is.

De rechter gaat ook accoord met onze opvatting dat, als partijen eenen bepaalden rechter aanwezen, zij ook aan diens oordeel gebonden zijn, ook al spreekt hunne overeenkomst hiervan niet. Dit blijkt uit het genoemde arrest van het Hof Amst. 13 Maart 1911, W. 9227. Het veroordeelde een partij tot verrichting van de praestatie, waartoe zij veroordeeld was door eenen vreemden rechter, hoewel de partijen dien rechter alleen hadden aangewezen met de woorden: „Streitigkeiten aus dem Vertrage sollen für beide Teile den zuständigen Gerichten in Leipzig unterliegen”, en verder omtrent de verbindende kracht van de beslissing niets waren overeengekomen. Evenzoo Hof Amst. 30 Nov. 1920, W. 10679, bij een dergelijk beding in de overeenkomst.

Of het vreemde vonnis in kracht van gewijsde moet zijn gegaan of niet, hangt af van de bedoeling van partijen. Als zij overeenkwamen hare geschillen op te dragen aan een bepaald college, zijn zij contractueel aan de beslissing van dat college gebonden, ook al is hooger beroep mogelijk. Doch wanneer zij bijv. den Duitschen rechter in het algemeen bevoegd verklaarden, zal men wel kracht van gewijsde van het vonnis moeten vorderen. Dan blijkt immers dat partijen aan eene definitieve beslissing willen gebonden zijn, en niet reeds terstond aan die van een speciaal aangewezen college, al mag hogere voorziening nog openstaan.

Wij concludeeren dus, dat partijen die met het oog op een toekomstig proces eenen rechter aanwezen door deze overeenkomst gebonden zijn diens vonnis nateleven. In een nieuw proces kan, ook in Nederland, nakoming van die verplichting worden afgedwongen. Maar deze gebondenheid kan ook na den aanvang van het geding in den vreemde worden gevestigd. Voor elk speciaal geval zal de quaestie moeten worden uitgemaakt overeenkomstig den vermoedelijken wil van partijen. Zulk eene overeenkomst, tijdens den loop van een geding gesloten, zal wel zeer zelden voorkomen. Vaker ontmoeten wij de afspraak, waarbij de partijen eenen bepaalden rechter voor de berechting van hare eventueele geschillen aanwijzen.

Thans moeten wij volledigheidshalve nog eenige opmerkingen maken. Die contractueele geschilsbeslissing door middel van een vonnis van den vreemden overheidsrechter kan uitteraard hier alleen dan worden erkend, als het recht, dat de overeenkomst van naleving van die beslissing beheerscht, daaraan dit gevolg verbindt. In de practijk zal dit wel nooit een beletsel vormen. Immers allerwege achten men deze overeenkomst geoorloofd en bindend. Het Nederlandsche recht verzet zich niet tegen de erkenning van een dergelijk, onder het gezag van een vreemd recht staand contract, als dit maar niet strijdt met de openbare orde; en deze beperking van de gevolgen van zulke overeenkomsten tot naleving van de beslissing geldt voor alle beslissingen. (Vgl. H. II, § 4).

Als het Nederlandsche recht de beslissing als rechtspraak erkent, kan men hier de procesrechtelijke gevolgen daarvan doen gelden. Dan wordt de inhoud der vreemde uitspraak hier ongewijzigd geëxecuteerd. Doch ten aanzien van een niet als rechtspraak erkend vonnis, dat als deel van eene overeenkomst van partijen hier alleen materieelrechterlijke gevolgen kan hebben, bestaat niet dezelfde zekerheid dat het zal worden uitgevoerd. Er moet hier

immers een geding tot nakoming worden ingesteld. Of dat tot veroordeeling zal leiden, moet worden afgewacht, want de belanghebbende partij kan het vreemde vonnis toch aantasten uithoofde van merkbare onbillijkheid en kwade trouw. (Vgl. daarover H. II, § 5).

Eindelijk zij nog gewezen op de mogelijkheid, dat het vreemde vonnis dienen kan als bewijs van de daarin geconstateerde feiten, bijv. van het feit dat partijen zekere verklaringen aflegden, of dat getuigen iets verklaarden. Uit het vreemde vonnis put dan de rechter zijne overtuiging voorzoover het hem geraden schijnt. Dwingend gezag bezit de vreemde uitspraak in dit opzicht niet.

De vrije bewijskracht is algemeen in beginsel erkend, al heerscht er over de toepassing veel onzekerheid. Uit van den Honert, § 431, blz. 454—455, blijkt dat aan de Regeering in de dagen, dat art. 431 tot stand kwam, de mogelijkheid van bewijs reeds voor oogen stond. Thans is die mogelijkheid algemeen aangenomen en in eene vaste jurisprudentie neergelegd: H. R. 31 Mei 1839, W. 31; H. R. 7 April 1854, W. 1529; Amst. 3 April 1862, W. 2398; Hof Amst. 25 Mei 1888, W. 5595; Hof 's-Gravenhage 21 Maart 1892, W. 6191; Roermond 3 April 1902, W. 7801; H. R. 16 April 1908, W. 8718. In de litteratuur is zij laatstelijk erkend en beschreven door Mr. J. Offerhaus in zijn proefschrift: *Nederlandsch Internationaal Bewijsrecht*. Daar de vrije bewijskracht van het vonnis van den vreemden overheidsrechter nooit tot executie van het vreemde vonnis leidt, is zij voor ons doel verder van geen belang.

VIERDE HOOFDSTUK.

BESLISSINGEN VAN VREEMDE SCHEIDSLIEDEN.

§ 1. Het vreemde arbitrale vonnis heeft alleen dan rechtskracht, als de vreemde wet het met een vonnis van den overheidsrechter gelijk stelt.

Als een arbitraal vonnis door de wet, volgens welke het gewezen is, met gelijke kracht wordt bekleed als een vonnis, dat gewezen is door eenen overheidsrechter die op grond van die wet rechtspreekt, moet dat vonnis hier te lande ten opzichte van zijne erkenning op dezelfde wijze behandeld worden als vreemde overheidsvonnissen. Dat meenen wij als regel te mogen stellen. De grond, waarop die bewering berust, is niet ver te zoeken. Onze wet laat iederen vreemden wetgever over te bepalen, hoe hij de rechtspraak in zijn gebied wil regelen. Die vreemde wetgever kan dit doen door een rechtspraak door overheidsrechters te organiseeren; hij kan naast die overheidsrechters, ook rechtspraak door particulieren erkennen en daaraan, onder zulke voorwaarden als hij goedvindt, procesrechtelijke gevolgen verbinden. Waar onze wet nu vreemde rechtspraak erkent, wil dat zeggen dat alles, wat de vreemde wet als rechtspraak beschouwt, door onzen wetgever binnen de grenzen van art. 431 RV. is erkend, en wel alle vonnissen, die de vreemde wetgever met overheidsvonnissen gelijkstelt, zonder onderscheid.

De overheid die zulk eene regeling treft, kan daardoor nooit inbreuk op de souvereiniteit van onzen staat maken,

zoolang onze wetgever aan partijen vergunt om aan vreemde vonnissen procesrechtelijke gevolgen te ontleenen, en daarbij zelf geen onderscheid maakt tusschen de soorten vonnissen, die de vreemde wetgever erkent.

Eene andere meening huldigt Mr. Koksma in R. M. 1918, blz. 264-265. De geachte schrijver zegt n.l., dat art. 431 RV. niet toepasselijk is op vonnissen van vreemde scheidslieden, doch alleen op die van vreemde staatsrechters. Dat het in practisch opzicht vrijwel onverschillig mag heeten, of art. 431 RV. ook op vreemde arbitrale vonnissen ziet, zij den schrijver toegegeven. In beginsel en behoudens weinige uitzonderingen is het vreemde vonnis hier immers niet voor erkenning vatbaar. Doch dit mag geen reden zijn om dat artikel niet ook voor arbitrale vonnissen geschreven te achten. De woorden: „regters en regtbanken” kunnen o.i. ook niet tot die enge opvatting aanleiding geven. Niemand zal wel willen ontkennen, dat art. 431 ook het oog heeft op arresten van gerechtshoven, al vallen die ook niet binnen de letter van art. 431. Hieruit blijkt reeds dat art. 431 eene ruimere strekking heeft, dan met de woorden van dat artikel overeenkomt.

Naar de bedoeling van de wet moet men uitmaken wat hier onder de woorden: „regters en regtbanken” te verstaan is. En dan komt het ons voor, dat de wet hier spreekt over alles, wat de vreemde wetten als rechtspraak beschouwen. Immers als onze wet alleen vonnissen van vreemde overheidsrechters als vonnissen wilde laten gelden, en niet arbitrale vonnissen, die de vreemde wetgever daarmede gelijkstelt, zou ze zich bevoegdheden aanmatigen op een terrein waar alleen de vreemde wetgever bevoegd is. Zoolang niet duidelijk blijkt — en art. 431 laat zich toch zeker niet met beslistheid aldus uit — dat de Nederlandsche wetgever dien ingrijpenden stap wilde doen, neme men daarom aan dat hij aan den vreem-

den wetgever overliet te bepalen wat rechterlijke vonnissen zijn. Dus overal waar de vreemde wetgever arbitrale rechtspraak toelaat (derhalve ook als dat in de door de verdragen geregelde zaken geschiedt) moeten die arbitrale vonnissen op dezelfde wijze worden behandeld als de vonnissen, volgens die wet door den overheidsrechter gewezen. Bovendien moet opgemerkt worden, dat de arbitrale vonnissen die in Nederland in aanmerking komen voor tenuitvoerlegging, meestal stammen uit landen, waar voor uitvoerbaarverklaring van dat vonnis een verlof van den overheidsrechter noodig is. Erkenning van vonnissen waarmede de vreemde overheidsrechter niets te maken heeft gehad, komt hier te lande bijgevolg practisch niet voor.

Het kan voorkomen, dat in een vreemd land arbitrage geldig kan geschieden in vormen, die voor Nederlandsche arbitrale rechtspraak door de wet verboden zijn (bijv. door een tiers-arbitre, of door een even getal arbiters). Is deze procedure dan niet in strijd met onze openbare orde? En dus niet voor erkenning vatbaar? Onze wet erkent, zij het in beperkten omvang, vreemde vonnissen, w.o. de arbitrale, en voorzover zij ze erkent, stelt zij arbitrale met rechterlijke gelijk. Onder die rechterlijke vreemde vonnissen vallen daarom ook die, welke met onze openbare orde of wet zouden strijden, als ze in Nederland waren gewezen. Artikel 431 RV. maakt geen onderscheid tusschen de daar erkende vreemde vonnissen, en staat dus afwijking van onze wet en openbare orde toe. Dat partijen nu gelegenheid hebben, door arbitrage in het buitenland te bedingen, soms de bepalingen van artt. 620—657 RV. te ontduiken, is waar. Doch dit brengt het stelsel der wet mede. Voorzover vreemde vonnissen erkend worden, geschiedt dat zonder eenig voorbehoud. Dat de vreemde procedure van ons dwingend recht afwijkt, kan geen reden zijn, tegen de bedoeling van artikel

431 in, aan het vreemde vonnis erkenning te weigeren.

Anders oordeelt Mr. Stheeman, in HNJV. 1919, I, IIIe stuk blz. 174—177. Hij eischt dat de artikelen van ons procesrecht, o.a. van arbitrage, die dwingend zijn, ook op het vreemde arbitrale proces worden toegepast. Hij meent dus, dat ze eene algemeene strekking hebben, en ook gelden voor arbitrale procedures, buiten ons land gevoerd. Zooals wij in H. I. § 4 reeds zagen, is ons procesrecht alleen toepasselijk op processen, in den vreemde gevoerd, als de wet dat uitdrukkelijk bepaalt. En dat doen artt. 620—657 RV. allerminst. Men kan er integendeel uit afleiden, dat de wet alleen maar dacht aan toepassing van die artikelen op procedures, in ons land gevoerd. Bovendien erkende onze wet in art. 431 RV. ten aanzien van vreemde processen — ook arbitrale — de uitsluitende bevoegdheid van den vreemden wetgever. Hij schakelt dus de artt. 620—657 uit voor vreemde arbitrage. Dat nam ook de rechtspraak aan in de volgende beslissingen: Rott. 15 Juni 1908, W. 8796; Hof 's-Gravenhage 7 Juni 1909, W. 8930; Amst. 24 Dec. 1908, W. 8935; Utrecht 16 Febr. 1910, W. 8993; Rott. 19 Dec. 1918, W. 10407.

Opdat een vreemd arbitraal vonnis als vreemd vonnis behandeld worde, is het niet noodig, dat de gelijkstelling met staatsvonnissen volkomen is. Als de vreemde wet die de arbitrage beheerscht, maar aan de uitspraak uitvoerbaarheid toekent, kan dit beschouwd worden als gelijkstelling. Om dat gevolg procederen toch de partijen. De andere procesrechtelijke gevolgen zijn slechts bijzaak. Het doet er dus niet toe, of er eenig verschil bestaat tusschen een vonnis van den overheidsrechter en eene arbitrale beslissing. Mits de vreemde wet maar uitvoerbaarheid toekent, is de arbitrale beslissing gelijkgesteld.

Niet zelden stelt de vreemde wet als vereischte voor de uitvoerbaarheid van eene arbitrale uitspraak verlof tot executie, door den overheidsrechter verleend. Dan kan het

vreemde arbitrale vonnis hier niet voor erkenning als rechtspraak in aanmerking komen, voordat in het vreemde land dit verlot tot executie is verkregen. Tot dezelfde slotsom moet men komen als bij het verleenen van het verlot door den vreemden overheidsrechter uitgemaakt wordt, of de procedure voor arbiters aldaar procesrechtelijke gevolgen kan hebben. Men kan toch niet procesrechtelijke gevolgen hier te lande erkennen, die het vreemde vonnis in het vreemde land zelf nog niet heeft, of een vreemd vonnis als rechtspraak erkennen, als nog in het land waar het vonnis gewezen is, kan worden volgehouden, dat die beslissing in het geheel geen rechtspraak is. Als dit verlot tot tenuitvoerlegging nog niet is verleend, of deze constateering dat het om rechtspraak gaat, nog niet heeft plaats gehad, kan de partij die hier tenuitvoerlegging wil, haar doel nog niet bereiken. Eerst moet zij van de bevoegde vreemde autoriteit het vereischte verlot of de onmisbare constateering verkrijgen. Wij kunnen, het bovenstaande samenvattend, dus zeggen dat practisch steeds exequatur van den vreemden overheidsrechter noodig is.

De vraag of het mogelijk is, dat de Nederlandsche rechter aan vreemde beslissingen het exequatur verleent, dat hij volgens art. 642 RV. aan Nederlandsche arbitrale uitspraken kan verleenen, zullen wij in § 2 bespreken. Daarna zullen wij in § 3 nagaan, welke gevolgen de erkenning van arbitrage als rechtspraak teweegbrengt.

§ 2. Kan eene vreemde arbitrale uitspraak van het exequatur van art. 642 RV. worden voorzien?

De vraag moet algemeener worden gesteld: mag men van eene procedure, begonnen volgens het recht van den eenen staat, voor den door dat recht ingestelden rechter,

de voltooiing vragen bij den rechter die door het recht van eenen anderen staat is ingesteld? Het antwoord moet in het algemeen ontkennend luiden. Ja, het is zelfs niet zonder meer geoorloofd een proces, begonnen voor den éénen rechter van een land, voor den anderen rechter van datzelfde land te vervolgen. Hoeveel meer bezwaar is er dan niet tegen voortzetting van een proces voor eenen vreemden rechter? En toch wil men soms voltooiing van eene arbitrage, in het eene land begonnen, voor den rechter van een ander land toestaan. Men voert daartoe als argument aan, dat de arbitrage op eene overeenkomst van de partijen berust, zoodat de partijen die zelf den rechter mogen aanwijzen, ook van rechter mogen verwisselen. Maar men vergeet dan, dat de overeenkomst van partijen geen procesrechtelijke gevolgen kan hebben als de wet deze daaraan niet verbindt. De partijen kunnen dus zonder de toestemming van de wet niet voor eenen anderen rechter verder procederen met behoud van de eenmaal verworven procesrechtelijke gevolgen.

De wet van den rechter, voor wien het eerst geprocedeerd is, kan eenen vreemden rechter natuurlijk nooit verplichten de procesrechtelijke gevolgen van de eerste procedure te erkennen. Daarentegen kan de wet van den rechter naar wien partijen zouden willen overgaan, dien rechter wel voorschrijven die gevolgen te erkennen. Slechts als dit geschiedt, is er geen bezwaar tegen overgang naar dien rechter, daar de wet van den staat die dien rechter instelde, hem beveelt de elders verkregen procesrechtelijke gevolgen te erkennen. Dan is de souveriniteit van dien staat niet geschonden.

Wij zullen nu zien, of het Nederlandsche recht zulk een voorschrift bevat. Wij moeten dan constateeren dat een uitdrukkelijk voorschrift ontbreekt. Op zichzelf is dit reeds genoeg om de gevolgtrekking te rechtvaardigen dat men nooit bij onzen rechter vreemde processen mag vol-

tooien. Of bevatten soms artt. 639-642 RV. een voorschift, uit kracht waarvan verlof tot tenuitvoerlegging ook ten aanzien van vreemde arbitrale vonnissen kan worden verleend? Daar de wet niet uitdrukkelijk van zulk een verlof spreekt, moet zooals wij boven reeds zagen, voltooiing van vreemde arbitrale vonnissen door onzen rechter niet geoorloofd geacht worden. Maar zelfs al bestond dit bezwaar niet, dan zou die overgang toch niet mogelijk zijn bij arbitrage die in het buitenland plaats vond. Art. 639 RV. eischt toch voor de verkrijging van het rechterlijk verlof nederlegging van de beslissing der scheidslieden ter griffie van de rechtbank, in wier arrondissement die beslissing is tot stand gekomen. Daaruit blijkt dat de wetgever onderstelt, dat exequatur alleen wordt verleend aan arbitrale vonnissen, in Nederland geveld. Bovendien zou het verleenen van dit exequatur aan vreemde arbitrale beslissingen deze hier langs procesrechtelijken weg uitvoerbaar maken zonder onderzoek van de zaak zelve. De houding, die onze rechter ingevolge art. 431 RV. ten aanzien van zulke vonnissen moet aannemen, komt echter neer, althans in den regel, op ontzegging van rechtskracht. Zoo zou dit exequatur, verleend aan vreemde arbitrale vonnissen, op ontduiking van art. 431 RV. uitloopen. En er is geen reden om aan te nemen, dat de wet ten aanzien van vreemde arbitrale vonnissen en van vonnissen van vreemde overheidsrechters verschillende stelsels wilde huldigen.

Men kan zich eene vreemde arbitrale beslissing denken, die valt onder de uitzonderingen van art. 431 lid 3. Mag onze rechter nu daaraan het exequatur van art. 642 RV. verleenen? Het bezwaar dat dientengevolge het arbitrale vonnis meer kracht zou krijgen dan art. 431 RV. daaraan in den regel toekent, geldt hier niet. Wij bevinden ons op het gebied der uitzondering. Maar de andere argumenten tegen de toepassing van art. 642 blijven. Ook

gaat het toch eigenlijk niet aan het verlot van art. 431 lid 3 met dat van art. 642 gelijk te stellen. Bovendien dragen die artikelen niet aan denzelfden rechter op, de machtiging te verleen.

Dat voor vreemde contractueele geschilsbeslissingen die niet vreemde rechtspraak zijn, het exequatur van art. 642 RV. niet kan worden verleend, is duidelijk. Dezelfde argumenten die reeds hiervoor besproken zijn, gelden ook daar. Bovendien zou het zonderling zijn, dat onze wet eene beslissing, die naar het recht van het land waar ze gevallen is, niet als rechtspraak wordt beschouwd, zelf wel als rechtspraak ging behandelen.

Men is het er algemeen over eens, dat het exequatur van art. 642 RV. niet verleend mag worden aan arbitrale beslissingen, die in het buitenland tot stand gekomen zijn, ook al is de arbitrage overigens volgens Nederlandsch recht geldig geschied. Nog in 1918 kon Mr. Koksma in R.M. blz. 264 schrijven, dat niemand het tegendeel beweerd had; hijzelf was het blijkbaar met die opvatting eens. Doch een jaar later meent Mr. Stheeman in H.N.J.V. 1919, I, IIIe stuk, blz. 191, dat dit exequatur wel verleend mag worden. Hij voert als argumenten aan, dat de wet niet bepaalt dat de scheidslieden Nederlanders of ingezetenen moeten zijn, zoodat z.i. ook voor vreemde arbitrale beslissingen het verlot van art. 642 kan worden verkregen, als ze maar voldoen aan de bepalingen van artt. 620-657 RV. Dit nu schijnt ons onjuist toe, want van de personen der arbiters hangt het toch niet af, of eene arbitrage Nederlandsch is of niet. Maar al was dit zoo, dan zou men ten aanzien van vreemde arbitrage toch nooit aan het vereischte van art. 639 kunnen voldoen. Men kan dus voor vreemde arbitrale uitspraken nooit exequatur verwerven. De argumenten, die wij daarvoor boven aanvoerden, zijn door Mr. Stheeman niet weerlegd.

Het verlot tot tenuitvoerlegging van art. 642 RV. — zoo

mogen wij dus besluiten — kan nooit ten aanzien van vreemde arbitrale beslissingen worden verleend.

§ 3. Welke gevolgen heeft de erkenning van vreemde arbitrage als rechtspraak?

Wij zagen in de vorige § §, dat op het vreemde arbitrale vonnis alleen dan art. 431 kan worden toegepast, als dat vonnis in het vreemde land door de daartoe bevoegde autoriteit erkend is als rechtspraak, en als het uitvoerbaar is, dus met een vonnis van den overheidsrechter gelijkgesteld. Practisch is derhalve steeds noodig een verlof tot executie van den vreemden overheidsrechter.

Is dit niet verworven, dan heeft het vreemde vonnis hier nooit rechtskracht. In het tegenovergestelde geval heeft het hier gevolgen, maar alleen in zooverre art. 431 die er aan toekent. In de door lid 1 uitgezonderde gevallen — ook bij op tractaten berustende uitzonderingen dus — (H. III, § 2) — kan hier exequatur gevraagd worden. Dit geschiedt bij verzoekschrift, gericht aan één der rechtbanken in wier arrondissement het vonnis moet worden tenuitvoergelegd. De behandeling heeft plaats zonder dat de te executeeren partij behoeft te worden gehoord, en zonder ander onderzoek dan naar de omstandigheid dat het onderhavige vonnis op grond van art. 431 kan worden uitvoerbaar verklaard. De tenuitvoerlegging geschiedt dan volgens Nederlandsch recht (H. III, § 3).

Of nu in de uitgezonderde gevallen in het vreemde land arbitrage mogelijk is, of de verleening van het vreemde exequatur terecht geschiedde, en of de vreemde arbiter eene juiste beslissing gaf, wordt uitsluitend beoordeeld door de autoriteiten die de vreemde wet daartoe aanwees. Onze rechter mag die punten niet onderzoeken. Zijne functie is beperkt tot het verleenen van verlof tot

tenuitvoerlegging van beslissingen die de vreemde wet als vonnissen behandelt. (H. IV, § 1).

Voorzoover de in art. 431, lid 1 niet uitgezonderde vonnissen betreft, geldt de gewone regel, dat zij in het algemeen hier alle rechtskracht missen. De zaak kan en moet opnieuw voor den Nederlandschen rechter worden afdaan, indien de belanghebbende partij hier executeeren wil. (H. III, § 4). Daar de regel van art. 431, ook voorzoover het arbitrale beslissingen betreft, slechts door weinige uitzonderingen is doorbroken, komt het practisch nooit voor, dat een vreemd arbitraal vonnis hier rechtskracht heeft. Daaruit kunnen wij dan ook verklaren dat over deze procesrechtelijke weg tot executie van een vreemd arbitraal vonnis jurisprudentie niet te vinden is.

§ 4. Contractueele geschilsbeslissing bij vreemde arbitrage.

Na hetgeen in H. III, § 5 reeds gezegd is over vreemde ambtelijke rechtspraak als grondslag van contractueele geschilsbeslissingen, kunnen de beschouwingen over de arbitrale rechtspraak kort zijn. Zij kunnen worden beperkt tot de argumenten die speciaal bij arbitrage met betrekking tot die gevolgen zouden kunnen worden aangevoerd.

De contractueele gevolgen van arbitrale beslissingen worden geregeld door het recht dat de partijen toepasselijk wilden doen zijn met dien verstande, dat zij, bij inroeping hier te lande, niet mogen strijden met de openbare orde en de goede zeden. Daarom verbinden zij partijen alleen als de beslissingen te goeder trouw genomen en billijk zijn (H. II, § 5). De nakoming van de overeenkomst tot naleving wordt afgedwongen door een nieuw proces. De feitelijke grondslag hiervan wordt goeddeels gevormd door de in den vreemde gevallen beslissing.

Welke zijn nu de bezwaren gewoonlijk te berde gebracht door hen die de materieelrechtelijke gevolgen van vreemde arbitrage ontkennen? Allereerst vinden wij bij Stheeman, blz. 174-177 de bedenking, dat verschillende bepalingen van dwingend procesrecht — in het bijzonder art. 431 RV. — op die manier zouden kunnen worden ontdoken. Hiertegen valt aan te voeren, dat de beslissing van den vreemden arbiter partijen weliswaar als wet bindt, doch alleen onder de voorwaarde dat zij billijk en te goeder trouw genomen is. Dientengevolge kan de partij, die zich door eene beslissing bezwaard gevoelt, ertegen opkomen, zoodat van ontduiking van art. 431 RV. geen sprake kan zijn; noch practisch, want behandeling van de zaak zelve is niet uitgesloten, noch theoretisch, want de procedure rust op anderen grondslag. Ontduiking van de artikelen 620-657 RV. kan reeds daarom niet plaats hebben, omdat die, zooals wij boven zagen, niet op vreemde arbitrage toepasselijk zijn. Het gaat dus enkel om den eerbied, aan den regel van art. 431 te betoonen. In dit opzicht schiet onze opvatting niet te kort. Nu wij voor de partijen de mogelijkheid openhouden om tegen de beslissing op te komen, lijdt art. 431 geen inbreuk. Van ontduiking van ons dwingend recht tot schade van het algemeen belang, kan men in onze opvatting niet spreken. Slechts de onbillijkheid van de beslissing kan dat belang schaden. Immers wat voor nadeel heeft het algemeen belang erbij, als krachtens den wil der partijen een geschil langs eenvoudigen weg wordt beslist, altijd mits dat maar eerlijk geschiedt?

Intusschen moet worden toegegeven dat de tegenwoordige practijk die de beslissing van de arbiters als deel van de overeenkomst van partijen beschouwt, en tevens de bevoegdheid van partijen om tegen de beslissing op te komen ontkent, wel degelijk tot ontduiking van artikel 431 RV. kan leiden. Maar die practijk is juist verkeerd. Wat tegen haar kan worden ingebracht, treft dus niet onze voorstelling.

Een ander bezwaar brengt Mr. Koksma in R.M. 1918, blz. 260-261 naar voren. Hij merkt op, dat, als de arbitrale overeenkomst materieelrechtelijk was, daarop de bepalingen van het BW. over de wederkeerige overeenkomsten toepasselijk zouden zijn, wat tot groote bezwaren zou leiden. Welke schade moet bijv. vergoed worden voor de wanpraestatie, die bestaat in het niet nakomen van de verplichting om de scheidslieden te kiezen? En dergelijke moeilijkheden bestaan er meer. Wij kunnen den geachten schrijver dit alles grif toegeven, doch dit bezwaar gold ook in den tijd, dat arbitrage nog eene zuiver materieelrechtelijke overeenkomst was. In het Romeinsche recht bijvoorbeeld, dat door Mr. Koksma wordt uiteengezet in zijne belangwekkende historische beschouwing over arbiter en arbitrator, vormde dat toch geen beletsel om aan de arbitrage-overeenkomst materieelrechtelijke gevolgen te verbinden. Men behielp zich toen met een strafbeding (blz. 250). Waarom zou nu ineens dit bezwaar beletten, dat arbitrage materieelrechtelijke gevolgen heeft, hoewel het vroeger de erkenning dier gevolgen niet verhinderde?

Mr. Koksma heeft nog een tweede bedenking. Hij zegt: de arbitrale overeenkomst is procesrechtelijk, dus regelt het procesrecht de gevolgen (blz. 259-261). Is dit nu een bewijs voor zijne conclusie, dat het materieelrechtelijke gevolg niet meer bestaat? Immers neen! Tot staving van zijn gevoelen voert hij nog aan, dat de moderne wettelijke définities van arbitrage niet over de materieelrechtelijke verplichting tot nakoming spreken, en dat die gevolgen niet meer merkbaar zijn. Immers de verplichting om de beslissing na te komen is vervangen door de mogelijkheid van executie langs processueelen weg, en de schadevergoeding of het strafbeding wegens niet-nakoming van de verplichting om de zaak voor arbiters te brengen door de wettelijke onmogelijkheid om zulks te doen. Dit bewijst evenwel niet dat de materieelrechtelijke verplichtingen in het geheel

niet meer bestaan, maar verklaart integendeel waarom die verplichtingen in wet en wetenschap niet zoozeer op den voorgrond treden. Schrijvers vergelijking met prorogatie van rechtsmacht kan ook niet dienen. Wij zagen toch, dat ook rechtspraak door den ovehreidsrechter materieelrechtelijke gevolgen kan hebben (H. II, § 3).

Daarom hebben wij in het betoog van den geachten schrijver geen reden kunnen vinden om af te wijken van de meening dat arbitrage wel materieelrechtelijke gevolgen kan in het leven roepen. Het komt eenvoudig hierop neer, of de partijen die wenschen te doen intreden.

Laten wij thans nagaan, welken invloed de erkenning van het arbitrale vonnis als rechtspraak heeft op de materieelrechtelijke gevolgen. Het is voor het bestaan der contractueele geschilsbeslissing niet noodig dat de beslissing als rechtspraak erkend zij. Die erkenning moge voor het intreden der rechtskracht vereischte zijn, ze is dat niet voor de aanwezigheid van de materieelrechtelijke verplichtingen van de partijen. Die danken immers haar ontstaan alleen aan het materieele recht.

Erkenning van het vreemde arbitrale vonnis als rechtspraak kan tengevolge hebben dat het hier te lande kan worden tenuitvoergelegd. Dat belet dan dat partijen wegens onbillijkheid tegen die beslissing kunnen opkomen. Dan zijn de materieelrechtelijke gevolgen in de schaduw gesteld en overbodig gemaakt door de mogelijkheid van executie langs procesrechtelijken weg. De omstandigheid, dat een vreemd arbitraal vonnis als rechtspraak wordt erkend, zonder dat tegelijkertijd de mogelijkheid van executie hier te lande is gegeven, heeft echter op de contractueele gevolgen van die beslissing in het geheel geen invloed. Als dus een arbitraal vonnis in het land waar het gewezen is, als rechtspraak geldt, maar hier niet uitvoerbaar is, omdat art. 431 RV. er de tenuitvoerlegging niet

van veroorlooft, kunnen partijen slechts langs materieel-rechtelijken weg tot executie komen. Evenzoo, als de vreemde arbitrale beslissing in het eigen land niet als rechtspraak erkend is. Om executie te krijgen, dient dan steeds een nieuw proces te worden ingesteld, waarin nakoming van de overeenkomst tot uitvoering van de arbitrale beslissing wordt gevraagd. De belanghebbende partij mag die beslissing dan altijd wegens onbillijkheid en kwade trouw aantasten, ook al is dat in het land, waar zij gewezen is, uitgesloten.

Is het noodig dat het vreemde vonnis in kracht van gewijsde is gegaan voordat hier te lande tot nakoming van de beslissing kan worden gedagvaard? Als nog rechtsmiddelen tegen het vonnis openstaan, rijst de vraag, of partijen reeds gebonden willen zijn aan het vonnis, zooals het daar ligt, of eerst aan het définitieve vonnis, dat kracht van gewijsde heeft. Partijen nu zijn reeds terstond aan de beslissing van de scheidslieden gebonden, indien zij dit overeenkwamen, en bovendien, wanneer de mogelijkheid is uitgesloten om door de openstaande rechtsmiddelen het arbitrale vonnis, wat de zaak zelve betreft, te doen wijzigen. Daarom is het voor het intreden van de materieel-rechtelijke gevolgen ook niet vereischt, dat exequatur verleend is, altijd wanneer de rechter, die dat verleent, de juistheid van de beslissing niet mag onderzoeken. Verder bindt de beslissing de partijen reeds, niettegenstaande haar karakter als rechtspraak — niet haar inhoud — nog kan worden bestreden, want de materieelrechtelijke gevolgen hangen af van het enkele bestaan der beslissing onafhankelijk ervan, of deze rechtspraak is of niet. Slechts als blijkt dat partijen niet reeds terstond aan het oordeel van de scheidslieden wilden gebonden zijn, of dat er nog voorzieningen tegen hunne beslissing openstaan, die den inhoud van de beslissing kunnen wijzigen, zijn partijen niet aan de contractueele gevolgen van de beslissing gebonden,

voordat al die middelen zijn uitgeput. Dat de kracht van gewijsde de contractueele gevolgen niet beïnvloedt, als zij in het vreemde land later verworven wordt, behoeft geen betoog. Kracht van gewijsde van de arbitrale beslissing is immers een procesrechtelijk gevolg waarvan de werking, in de gevallen die ons thans bezighouden, tot het vreemde land is beperkt. Als eene partij bij ons de nakoming van de arbitrale beslissing als deel van de overeenkomst van partijen vordert, heeft zij met het al of niet bestaan van kracht van gewijsde in den vreemde dus niet te rekenen.

Wij moeten thans de vraag onder de oogen zien, wanneer mag worden aangenomen dat er eene overeenkomst bestaat om de arbitrale beslissing na te leven. Deze overeenkomst is er in de eerste plaats dan, als partijen uitdrukkelijk bedongen dat zij de door arbiters aan te wijzen gedragslijn zullen opvolgen. Zoodra zij een geschil laten beslissen en die beslissing als bindend beschouwen, is de verplichting tot naleving geboren, ook al bepalen zij, dat het geen rechtspraak zal zijn. Als de beslissing naar haren aard bindend is, moet zij als zoodanig behandeld worden. Dat is zij, indien de partijen bindend een geschil laten beslissen. Het kan echter ook gebeuren, dat de partijen niets uitdrukkelijk over de verbindende kracht der te geven beslissing overeenkwamen. Dan moet men den wil van partijen uit de omstandigheden afleiden. Indien zij bedongen arbitrage volgens de regels van het procesrecht, die dus procesrechtelijk bindt, kan men den wil om ook materieelrechtelijk gebonden te zijn, doorgaans veilig aannemen. Het is in het algemeen niet wel denkbaar dat zij omtrent die arbitrage overeenkwamen zonder ook materieel gebonden te willen zijn. Maar er zijn nog andere gevallen, waarin de wil van de partijen om materieelrechtelijk gebonden te zijn, vermoed kan worden, ook al is er geen overeenkomst gesloten om het geschil door arbitrage die

tevens rechtspraak is, te doen beslissen, n.l. wanneer partijen de beslissing van hun geschil opdroegen aan eene vaste commissie, of aan personen van wie bekend is dat zij bindende beslissingen geven. Hunne beslissingen zijn voor partijen verbindend zoowel als ze arbitrale rechtspraak zijn, als in de gevallen dat dit karakter eraan ontbreekt. Immers een redelijk man roept zulk eene beslissing niet in, als hij niet daaraan gebonden wil zijn. Of men bepaalt uitdrukkelijk, dat men geen bindende beslissing wenscht, maar bijvoorbeeld enkel eene wetenschappelijke uitspraak, die tot niets verplicht.

§ 5. Rechtspraak.

De practijk neemt de beslissing van den vreemden arbiter over en veroordeelt tot nakoming van die beslissing. Het beroep op de materieelrechtelijke gevolgen leidt nooit tot verwikkelingen voor onze gerechten. Zij vragen bijv. nimmer, of de arbitrale beslissing rechtspraak is of niet. In practisch opzicht is dat niet van belang. Om dezelfde reden onderzoekt men ook nooit, of het arbitrale vonnis kracht van gewijsde heeft of uitvoerbaar is in het land waar het gewezen is. Bijna steeds nam de rechter ook den wil om gebonden te zijn aan de vreemde uitspraak aan. Zonder moeite kwam hij steeds tot die conclusie. Slechts eens ontkende de rechter het bestaan der contractueele gevolgen. Die uitzondering, die geen navolging vond, komt hieronder nog nader ter sprake. Nooit voerde eindelijk een beroep op onbillijkheid of kwade trouw tot eene herziening van de arbitrale beslissing. De rechtspraak wil van 's rechters contrôlerecht in dit opzicht niet weten. Zij erkent de bindende kracht der arbitrale uitspraken zonder bedenking.

Wij zien dus, dat de practijk aan de meeste in dit hoofdstuk besproken quaesties met stilzwijgen is voorbijgegaan.

Dat het haar aan de gelegenheid ontbroken heeft ze onder de oogen te zien, lijkt niet waarschijnlijk, want in menig geval heeft zij de kracht van vreemde contractueele geschilsbeslissingen te beoordeelen gehad. Dat kan de hieronder staande lijst leeren:

Hof Amsterdam . .	26 Juni 1885	W. 5257; P. v. J. 1885, 36
Rotterdam	17 Nov. 1893	W. 6447
Rotterdam	26 Sept. 1894	W. 6588
Rotterdam	21 Nov. 1894	M. v. H. VII, 303
Amsterdam	8 Febr. 1895	M. v. H. VII, 307
Hof 's-Gravenhage	17 April 1895	W. 6725; P. v. J. 1895, 57
Rotterdam	19 Juni 1895	W. 6696
Zierikzee	17 Mrt. 1903	W. 7935
Hof 's-Gravenhage	9 April 1906	M. v. H. XVIII, 1
Rotterdam	15 Juni 1908	W. 8796
Amsterdam	24 Dec. 1908	W. 8935
Hof 's-Gravenhage	7 Juni 1909	W. 8930
Utrecht	16 Febr. 1910	W. 8993
Rotterdam	16 April 1914	NJ. 1914, 1310
Rotterdam	22 April 1915	NJ. 1915, 841
Rotterdam	18 Nov. 1915	W. 9968; NJ. 1916, 285
Rotterdam	22 Dec. 1915	W. 9930; NJ. 1916, 374
Hof 's-Gravenhage	12 Mei 1916	W. 9996
H. R.	8 Dec. 1916	W. 10054; NJ. 1917, 29
Amsterdam	29 Dec. 1916	W. 10162
Hof 's-Gravenhage	11 Mei 1917	W. 10191
Amsterdam	9 Nov. 1917	NJ. 1918, 108
Hof Amsterdam . .	1 Mrt. 1918	W. 10269; NJ. 1918, 1085
H. R.	6 Dec. 1918	W. 10373; NJ. 1919, 129
Rotterdam	19 Dec. 1918	W. 10407

Een enkele opmerking vinde hier haar plaats, met betrekking tot het reeds als eene uitzondering genoemde vonnis van de rechtbank te Utrecht, 16 Febr. 1910, W. 8993.

Nadat Engelsche arbiters den gedaagde veroordeeld hadden, sprak de eischer hem in Nederland tot nakoming van de door de scheidsrechters vastgestelde verplichting aan, op grond dat de arbitrale beslissing een deel van de overeenkomst van partijen vormde. De rechtbank nam aan, dat de overeenkomst tot nakoming ontbrak, en dat dus de contractueele weg niet kon worden bewandeld. Tevens maakte zij uit, dat verleening van exequatur door art. 431 RV. uitgesloten was, en daarom de procesrechtelijke weg evenmin kon worden gevolgd. Zij overwoog echter verder, dat de arbitrale beslissing een Engelsch award was, waarvan het Engelsche recht voor partijen de verplichting tot nakoming verbindt, en sprak op dien grond eene veroordeeling tot nakoming uit.

In deze redeneering schuilt in elk geval eene tegenstrijdigheid. Of de rechtbank beschouwt den door haar gevolgden weg als procesrechtelijk, en doet dan iets dat onze wet haar niet opdraagt, en dat bovendien in strijd is met hare opvatting omtrent art. 431 RV.; of zij meent zich te bewegen langs de materieelrechtelijke lijn. Als dit het geval is, valt evenwel niet in te zien, waarom zij eerst zegt dat de contractueele verplichting niet bestaat bij gebreke van eene overeenkomst tot nakoming, en later verklaart dat die contractueele verplichting wel gegeven is op grond van eenen regel van Engelsch recht. De door de rechtbank uit het „award” afgeleide verplichting tot nakoming berust toch op overeenkomst; het Engelsche recht verklaart de partijen gebonden, omdat zij het gewild hebben. De twee verplichtingen die de rechtbank als in wezen verschillende beschouwt, zijn in werkelijkheid niet anders dan de verplichting tot nakoming van eene bindende beslissing, die partijen zelf inriepen.

VIJFDE HOOFDSTUK.

WENSCHELIJK RECHT.

Wanneer wij nu nagaan, wat het gevolg is van de in de hoofdstukken III en IV geschetste wijze van behandeling van vreemde vonnissen en beslissingen, dan zien wij, dat er practisch zeer weinig langs procesrechtelijken weg kan worden bereikt: slechts heel enkele soorten van vreemde vonnissen kunnen hier te lande uitvoerbaar verklaard worden zonder onderzoek van de zaak zelve.

De weg die voert langs de contractueele geschilsbeslissing geeft daarentegen steeds goede resultaten. Als de partijen eenen rechter of arbiter aanwezen, zijn zij aan diens beslissing als aan eene overeenkomst gebonden. De rechtspraak erkent die beslissingen van vreemde rechters of arbiters, zonder gelegenheid te geven tot betwisting ervan op grond van kwade trouw of kennelijke onbillijkheid, eene gelegenheid die, zooals wij vroeger opmerkten, evenwel volgens artikel 1374 en 1375 BW. geboden dient te worden.

De partij die overeenkomsten sluit met Nederlanders en die begeert, dat vonnissen en beslissingen over geschillen, daaruit voortkomende, hier in Nederland van kracht zullen zijn, behoeft daarom slechts in hare overeenkomst beslissing door eenen rechter of arbiter te bedingen. De contractueele geschilsbeslissing, in een dergelijke overeenkomst uitdrukkelijk of stilzwijgend opgenomen, bindt de partijen, en vormt als partijbeding den grondslag voor een eenvoudig proces. Daarin wordt de door den rechter of

arbiter in het ongelijk gestelde partij zonder omslag tot nakoming veroordeeld. Bij dit verloop van zaken is de kans uitgesloten, dat hier te lande en in den vreemde verschillende beslissingen zullen genomen worden, of dat de veroordeelde partij, door haar goed naar Nederland over te brengen, aan de hand der gerechtigheid kan ontkomen. En bezwaar tegen het sluiten van dergelijke overeenkomsten met beding van geschilsbeslissing bestaat er niet. Er wordt tegenwoordig dan ook, juist in het internationale verkeer, meestal gehandeld op den grondslag van algemeene voorwaarden of contracten, die eene arbitrage-clausule bevatten. Hoe grooten omvang het gebruik van dergelijke clausules heeft aangenomen, kan de belangwekkende litteratuur over arbitrage, kan vooral de inhoud van „Arbitrale Rechtspraak”, en van de HNJV. 1919 leeren. Een goed deel van het internationale verkeer berust op overeenkomsten, die het middel van contractueele geschilsbeslissing kennen en toepassen.

Door de tegenwoordige practijk wordt echter met den eisch des rechts niet genoeg gerekend. De mogelijkheid dat vreemde vonnissen en beslissingen onbillijk zijn, is nu eenmaal niet uitgesloten. Wij dienen te bedenken, dat onze rechtspraak geen gelegenheid mag geven aan eene partij, die eene onbillijke buitenlandsche beslissing kreeg, om die beslissing als wet aan hare tegenpartij op te leggen, zonder dat deze tegen die benadeeling mag opkomen. Indien de rechtspraak art. 1374 BW. slechts wilde toepassen, zou reeds aan den eisch der gerechtigheid voldaan zijn. Onbillijke vreemde beslissingen zouden hier dan nimmer gezag verwerven. Ongetwijfeld zou de aanvaarding van dit systeem eenige nadeelen voor het verkeer meebrengen, want de veroordeelde partij die onbillijkheid stellen en bewijzen mag, krijgt diensgevolge uitzicht op uitstel van executie. Deze kans op uitstel zal een in den vreemde veroordeelde partij mogelijk wel eens uitlokken tot een

proces, dat haar alleen uitstel schenken kan. Daar de rechter enkel op grond van merkbare onbillijkheid of kwade trouw de vreemde beslissing niet zal toepassen, is de waarschijnlijkheid van veroordeeling bij deze procedure in normale gevallen zeer groot. In het algemeen belooft de procedure daarom geen voordeel. De veroordeelde zal doorgaans niet anders kunnen verwachten dan dat hij wettelijke interessen en de proceskosten te dragen krijgt. Misbruik, althans misbruik van beteekenis, staat daarom niet te vreezen. De rechter zal bovendien wel zijne medewerking verleen en om het booze opzet van kwaadwillige debiteuren te doen mislukken. In de practijk zal dus alleen, naar men verwachten mag, oponthoud van beteekenis ontstaan, als debiteuren die ernstige reden hebben zich over onbillijkheid of kwade trouw te beklagen, de redelijkheidsvraag opwerpen.

Er is echter eene andere omstandigheid, die het raadzaam maakt nog eenige aandacht te schenken aan deze procedure, die voor den Nederlandschen rechter gevoerd wordt om veroordeeling van de in den vreemde reeds veroordeelde partij te verkrijgen. Als in het buitenland iemand veroordeeld is, en hij zijn goed naar Nederland in veiligheid brengt, moet hier een proces volgen. Gedurende den loop van dit geding is hij met zijn goed misschien weer naar een veiliger oord vertrokken. Op die manier zou hij tenslotte nog aan de executie kunnen ontkomen. Het is dus gewenscht dat hij die hier te lande eenen debiteur dagvaardt, om te worden veroordeeld tot nakoming van de verplichting, door eenen vreemden rechter of arbiter opgelegd, steeds de bevoegdheid heeft conservatoir beslag te leggen. Men moet toch bedenken, dat de crediteur die in deze gevallen meestal buiten Nederland vertoeft, gevaar voor verduistering van het goed bezwaarlijk zal kunnen

aantoonen. Het moet dus hiervoor voldoende zijn, dat hij aantoonst dat de gedaagde in het vreemde land veroordeeld is, en zijn goed gedurende het daar gevoerde proces naar Nederland heeft vervoerd. Het mag niet geëischt worden dat hij ook feiten aantoonst waaruit het voornemen van gedaagde blijkt om ook verder te vluchten. Het gedrag van gedaagde tijdens de eerste procedure is reeds voldoende aanwijzing daarvoor. Zoo zien wij dat, met eene onbetekenende wetswijziging, door middel van de contractueele geschilsbeslissing, eene wijze van executie is te verkrijgen die niet veel nadeelen meebrengt, en met de eischen der billijkheid rekening houdt.

Is echter door erkenning langs procesrechtelijken weg meer te bereiken? De nadeelen die de weg der contractueele geschilsbeslissing meebrengt, zijn hierbij te vermijden, als men maar onderzoek van de zaak zelve uitsluit. Het is dan niet noodig dat partijen contracteeren tot geschilsbeslissing. Voor procedures die enkel moeten dienen om de executie op te houden, blijft hier minder ruimte over. Executie vindt hier ook spoediger plaats, zelfs zou beslag reeds kunnen worden gelegd, op grond van de dagvaarding voor den vreemden rechter. Deze regeling zou alleen kunnen gelden voor vonnissen van den vreemden rechter en den officieelen arbiter, zoodat telkens de vraag zou moeten worden beslist of men met eene vreemde officieele arbitrage te doen heeft of niet. Ook hier is het dus niet mogelijk chicanes geheel uit te sluiten.

Mag men echter wel alle vreemde vonnissen zonder „révision au fond” erkennen? Daarvoor zou men in het recht van alle vreemde staten volkomen vertrouwen moeten kunnen stellen. Voorzichtigheid is ten deze echter geboden. In beginsel moet men daarom blijven eischen, dat hier nog een nieuwe behandeling van de zaak zelve kan

plaatsvinden. Eene algemeene erkenning van de vreemde vonnissen is onmogelijk. Maar men zou met sommige staten een verdrag kunnen sluiten, waarbij de vonnissen van die staten worden erkend. Evenwel blijft dan toch een bezwaar. Afdoende waarborgen tegen het gevaar, dat mogelijke politieke verwikkelingen de waarde der vonnissen van de rechters dier staten in bepaalde opzichten aantasten, heeft men dan toch niet. En nu is opzegging van zulk een verdrag wel altijd mogelijk, maar of zij niet gevaar voor bedenkelijke politieke gevolgen doet ontstaan, is een geheel andere vraag. De tractaten met één staat zijn daarom minder gewenscht.

Wel verdient het aanbeveling met een aantal staten collectieve verdragen te sluiten, over een speciaal soort zaken, dus verdragen zooals de Rijnvaart-acte en de andere verdragen die op ons terrein door Nederland gesloten zijn. Hier is bij opzegging minder gevaar te duchten, daar die opzegging zich niet tot één staat in het bijzonder behoeft te richten. De positie van Nederland kan bij deze tractaten dus veel beter gewaarborgd worden. Het veiligst is daarom op dezen weg voort te gaan. Zoo kan ons land medewerken tot het ontstaan van een alomvattend wereld-verkeersrecht. Dat inmiddels de Volkenbond is opgericht, kan een in die richting geleide arbeid slechts bevorderen. In de naaste toekomst zou het collectieve tractaat dus mogelijk een rol van beteekenis kunnen spelen.

Is er echter reden om voor vreemde arbitrale uitspraken eene uitzondering te maken, en daarvoor het exequatur van de artt. 639-642 RV. verkrijgbaar te verklaren? Het exequatur van deze artikelen wordt verleend, zonder dat er van een onderzoek van de zaak zelve sprake kan zijn. Dat verzekert snelle afdoening. Evenwel, aan die oplossing kleven ernstige bezwaren. Tegen de gelijkstelling van

vreemde en nationale arbitrale beslissingen pleiten toch alle argumenten die tegen erkenning van vreemde vonnissen in het algemeen kunnen worden aangevoerd. Het recht loopt bovendien bij vreemde arbitrage meer gevaar dan bij Nederlandsche, omdat de laatste nog eenigszins onder de contrôle van de publieke opinie hier te lande staat, wat bij vreemde arbitrage niet het geval is, of althans in veel geringere mate. Bovendien is de kans op onbillijke beslissingen bij vreemde arbitrage grooter dan bij Nederlandsche, daar bij de laatste minder gevaar is voor benadeeling van Nederlanders uit nationale overwegingen. Er blijft verder nog eene bedenking. Als men de vreemde arbitrale beslissing na verleening van het in art. 642 RV. bedoelde exequatur voor tenuitvoerlegging vatbaar verklaart, wordt zij hier zonder onderzoek van de zaak zelve erkend. Vreemde beslissingen, van het exequatur van den vreemden rechter voorzien, zouden echter onder den regel van art. 431 RV. vallen en dus niet tot executie kunnen leiden, tenzij een nieuw onderzoek van de zaak zelve had plaats gehad. Per slot van rekening zou de vreemde arbitrale beslissing, doordat zij van het vreemde exequatur werd voorzien, aan kracht verliezen! Voorwaar eene zonderlinge consequentie! Men kan dus niet het exequatur van art. 642 RV. aan vreemde arbitrale vonnissen verleenen, zonder tevens ook de vonnissen van den vreemden overheidsrechter te erkennen, wat zooals wij boven zagen, niet raadzaam is. Eindelijk zij nog op een laatste bezwaar gewezen. De Engelsche wetgever kent zelf aan vonnissen van den Engelschen officieelen arbiter uitvoerbaarheid toe, doch op voorwaarde dat die arbiter zich niet als zoodanig heeft misdragen. (*Arbitration act*, sec. 11, 2.) De Engelsche wet vergunt dus ook bij de beslissingen van den officieelen nationalen arbiter onderzoek van de zaak zelve. En mogen wij nu dat onderzoek uitsluiten, waar de eigen wetgever meende dat onderzoek niet te kunnen missen?

Wij meenen daarom te moeten besluiten, dat erkenning van vreemde vonnissen en beslissingen van den officieelen arbiter alleen mag geschieden op grond van collectieve verdragen betreffende een bepaald deel van het recht, gelijk Nederland er al eenige gesloten heeft, en die ook met art. 427 Ontwerp RV. 1920 zeer wel zijn overeen te brengen. Verder dient alleen de weg der contractueele geschilsbeslissing open te staan, en daarbij behoort dan nog de beperking te gelden, dat het moet vrijstaan de vreemde beslissing uithoofde van kennelijke onbillijkheid of van kwade trouw voor onzen rechter aan te tasten.

LITTERATUUR-OPGAVE.

- Mr. J. Thz. van den Honert.** Handboek voor de Burgerlijke Regtsvordering in het Koninkrijk der Nederlanden. Amst. 1839.
- Mr. S. P. Lipman.** Wetboek van burgerlijke regtsvordering vergeleken met het Romeinsche en Fransche regt. Amst. 1841.
- Mr. A. Oudeman.** Het Nederlandsche Wetboek van burgerlijke Regtsvordering naar deszelfs beginselen ontwikkeld en door formulieren in practijk gebragt. Gron. 1842-1848.
- Mr. A. de Pinto.** Handleiding tot het wetboek van burgerlijke Regtsvordering. 's-Gravenhage 1845.
- Mr. J. Freseman Viëtor.** De kracht van buitenlandsche vonnissen. prft. Gron. 1865.
- Mr. J. R. Voûte.** Bijdrage tot het vraagstuk der buitenlandsche vonnissen. prft. 's-Gravenhage 1865.
- Mr. A. A. de Pinto.** Aankondiging van de proefschriften van Mrs. Freseman Viëtor en Voûte. Themis, 1866, blz. 151-167.
- Mr. J. Freseman Viëtor.** De kracht van buitenlandsche vonnissen volgens de Nederlandsche wet, naar aanleiding van Mr. Voûte. Themis, 1866, blz. 413-483.
- Mr. G. Diephuis.** Het Nederlandsch Burgerlijk Recht (systeem). Gron. 1869-1890.
- Mr. J. G. Kist.** Beginselen van Handelregt, volgens de Nederlandsche Wet. Amst. 1874-1889.
- Mr. R. van Boneval Faure.** Het Nederlandsche Burgerlijke Procesrecht. Leiden 1879-1899.

Handelingen Nederlandse Juristen-Vereeniging. 1888.

Onder welke voorwaarden moet de Nederlandsche wetgever uitvoerbaarheid verleenen aan de vonnissen van den buitenlandschen burgerlijken rechter?

Praeadv. **Mr. D. Josephus Jitta.** I, blz. 1-73.

„ **Mr. T. M. C. Asser.** I, blz. 199-252; 399-415.

Beraadslagingen. II, blz. 22-127.

Besproken in W. 5591.

Mr. Gust. Tripels. Onder welke voorwaarden moet de Nederlandsche wetgever uitvoerbaarheid verleenen aan de vonnissen van den buitenlandschen burgerlijken rechter? R.M. 1888, blz. 427-452.

Jhr. Mr. W. Th. C. van Doorn. Uitvoering van vreemde vonnissen. Themis, 1888, blz. 429-453.

Mr. M. G. Tieboel van den Ham. De kracht van Buitenlandsche Vonnissen in het Internationaal Privaatrecht. prft. Utecht 1890.

Mr. C. P. Zaayer. Rechtspraak door scheidsmannen. Rott. 1909.

Mr. W. Bz. van Rossem. Het Nederlandsch Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Arnhem. 1912-1913.

Mr. J. Kusters. Bijdrage tot internationale regeling der rechtsmacht in burgerlijke en handelszaken. R.M. 1914, suppl. blz. 1-107.

Asser's Handleiding tot de beoefening van het Nederlandsch Burgerlijk Recht. dl. V. Van Bewijs. door **Mr. A. Anema.** Zwolle. 1915.

Mr. E. M. Meijers. Aanvulling en uitlegging van overeenkomsten door één der partijen. WPNR. 2420-2422.

Mr. W. L. P. A. Molengraaff. Leiddraad bij de beoefening van het Nederlandsche Handelsrecht. Haarlem. 1917.

Mr. W. Nolen. De rechtspraak van een vast scheidsrecht. R.M. 1917, blz. 462-502.

Mr. J. Ph. Suyling. Inleiding tot het Burgerlijk Recht. Haarlem. 1918.

Mr. J. Offerhaus. Nederlandsch Internationaal Bewijsrecht. prft. Amst. 1918.

Mr. F. Koksma. Executie van Buitenlandsche Arbitrale Vonnissen. R.M. 1918, blz. 245-273.

L. Hirsch. Arbitrale Handelsrechtspraak. R.M. 1918, blz. 285-296.

Mr. K. A. Rombach. Buitenlandsche Arbitrage. Advocatenblad, 1918, blz. 4-5.

Mr. J. A. Levy. Arbitrale meeningsuiting. W. 10345, 10401. Bestreden AR. 2.

Handelingen Nederlandsche Juristen-Vereeniging, 1919, Zijn wijzigingen in de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering omtrent de rechtspraak door scheidslieden, mede i.v.m. de toeneming van vaste scheidsgerechten, wenschelijk? Zoo ja, welke?

Praeadv. **Mr. W. Nolen.** I, IIe stuk, blz. 1-163.

„ **Mr. C. W. Stheeman.** I, IIIe stuk, blz. 1-200.

Beraadslagingen. II, blz. 13-99.

Besproken in W. 10418, 10423.

Mr. L. van Praag. Rechtspraak door anderen dan de van staatswege aangestelde rechters of scheidsmannen in verband met arbitrage en verwante beslissingen van particulieren. Themis, 1919, blz. 430-480; 1920, blz. 1-45; 161-195; 305-338.

H. d. J. Noot op H.R. 16 Jan. 1920, in W. 10562.

Voorts het maandblad **Arbitrale Rechtspraak**, sinds 1 Jan. 1919. (AR.).

OPGAVE DER GENOEMDE JURISPRUDENTIE.

				Genoemd op blz.
H. R.	1 Mei 1839	W. 31		53
H. R.	7 April 1854	W. 1529		53
Amsterdam	3 April 1862	W. 2398		53
Maastricht.	10 Dec. 1863	W. 2585		46
H. R.	5 Jan. 1866	W. 2765		48
Goes	30 Juni 1871	RB. 22; 1872, 224		38
Maastricht.	19 Dec. 1878	RBvN. 335		46
's-Hertogenbosch.	16 Sept. 1879	W. 4448		47
Hof Amsterdam	26 Juni 1885	W. 5257; PvJ.		
	1885, 36			70
Hof Amsterdam	25 Mei 1888	W. 5595		53
H. R.	24 April 1891	W. 6030		32
Hof 's-Gravenhage	21 Mrt. 1892	W. 6191		53
Rotterdam.	17 Nov. 1893	W. 6447		70
Hof 's-Hertogenbosch	24 Juli 1894	W. 6545		47
Rotterdam.	26 Sept. 1894	W. 6588		70
Rotterdam.	21 Nov. 1894	MvH. VII, 303		70
H. R.	1 Febr. 1895	W. 6626; WvNR.		
	1312; PvJ. 1895, 27; T. Not.			
	XIII, 30; NR. CLXIX, 115			38
Amsterdam	8 Febr. 1895	MvH. VII, 307		70
Hof 's-Gravenhage	17 April 1895	W. 6725; PvJ.		
	1895, 57			70
Rotterdam.	19 Juni 1895	W. 6696		70
's-Gravenhage	2 Nov. 1897	W. 7092		15
Middelburg	28 Mrt. 1900	W. 7527		38
H. R.	31 Jan. 1902	W. 7717		38

				Genoemd op blz.
Roermond	3 April 1902	W. 7801.		53
H. R.	23 Jan. 1903	W. 7875.		32
Zierikzee	17 Mrt. 1903	W. 7935.		70
H. R.	11 Mrt. 1904	W. 8046;		
	PvJ. 1904, 333; NR.			
	CXCVI, 388.			15
Heerenveen	6 Mei 1904	W. 8114.		15
Hof 's-Gravenhage	5 Febr. 1906	W. 8338.		39
H. R.	1 Mrt. 1907	W. 8505;		
	PvJ. 1907, 630; NR. CCV,			
	245			47
Hof 's-Gravenhage	9 April 1906			
	MvH. XVIII, 1			70
Almelo	26 Juni 1907	W. 8607.		38
H. R.	16 April 1908	W. 8718.		52
Rotterdam	15 Juni 1908	W. 8796.	57, 70	
Amsterdam	24 Dec. 1908	W. 8935.	57, 70	
Amsterdam	22 Jan. 1909	W. 8936.		38
Hof 's-Gravenhage	7 Juni 1909	W. 8930.	57, 70	
Utrecht	16 Febr. 1910	W. 8993.	57, 70, 71	
H. R.	8 April 1910	W. 9019.		32
Amsterdam	12 Febr. 1911	W. 9231.	48, 51	
Hof Amsterdam	13 Mrt. 1911	W. 9227.		51
Rotterdam	16 April 1914	NJ. 1914,		
	1310			70
Rotterdam	21 April 1915	NJ. 1915;		
	839			51
Rotterdam	22 April 1915	NJ. 1915,		
	841			70
Rotterdam	18 Nov. 1915	W. 9968;		
	NJ. 1916, 285			70
Rotterdam	22 Dec. 1915	W. 9930;		
	NJ. 1916, 374			70
Hof 's-Gravenhage	12 Mei 1916	W. 9996.		70

Genoemd op blz

H. R.	8 Dec. 1916	W. 10054;	
	NJ. 1917, 29		70
Amsterdam	29 Dec. 1916	W. 10162.	70
Hof 's-Gravenhage .	11 Mei 1917	W. 10191.	70
Amsterdam	9 Nov. 1917	NJ. 1918,	
	108		70
Hof Amsterdam . . .	1 Mrt. 1918	W. 10269;	
	NJ. 1918, 1085.		70
Hof 's-Gravenhage .	19 April 1918	W. 10329.	51
H. R.	26 April 1918	W. 10275;	
	NJ. 1918, 587		51
Hof Amsterdam . . .	29 April 1918	W. 10275.	33
H. R.	6 Dec. 1918	W. 10373;	
	NJ. 1919, 129		15, 70
Rotterdam	19 Dec. 1918	W. 10407.	57, 70
H. R.	31 Jan. 1919	NJ. 1919,	
	257		51
Haarlem	18 Febr. 1919	NJ. 1919,	
	283		51
H. R.	16 Jan. 1920	W. 10562.	15, 33, 35
Hof Amsterdam . . .	30 Nov. 1920	W. 10679.	51

STELLINGEN.

I.

In ons recht is misbruik van recht verboden door art. 1374, lid 3 BW.

II.

Beslissingen van den zoogenaamden arbitrator binden partijen niet als zij kennelijk te kwader trouw genomen of onbillijk zijn.

III.

Men kan niet bij overeenkomst van te voren afstand doen van de bevoegdheid tegen dergelijke beslissingen op dien grond op te komen.

IV.

Eigenrichting is in ons land in het algemeen niet geoorloofd.

V.

Art. 710 BW. is in strijd met art. 655 BW.

VI.

De bepaling van art. 289 WvK., waarin voorgeschreven wordt dat verzekering van gebouwen in herbouw niet voor meer dan drie-vierde der herbouwkosten mag worden aangegaan, ziet op de kosten van herbouw die op het oogenblik na den brand moeten worden gemaakt; niet op die,

welke op het oogenblik van het sluiten der overeenkomst hadden moeten worden gemaakt, als toen herbouwd had moeten worden.

VII.

Surséance van betaling werkt niet tenopzichte van de verplichting van den debiteur om voor zijne werknemers de zoogenaamde rentezegels te plakken.

VIII.

De tegenwoordige practijk van verzegeling van boedels die geen nalatenschappen zijn, is onwettig.

IX.

Hooger beroep op requestzaken is niet geoorloofd, tenzij eene speciale bepaling in de wet het toestaat.

X.

Als hij tegen wien een klachtdelict gepleegd wordt, 16 jaar wordt, is hij zelf bevoegd de klacht in te dienen.

XI.

Hij die als scheidsman rechtsprekt, doch niet volgens de regels van artt. 620-657 RV., is niet scheidsman in den zin van art. 84, lid 2 Sr.

XII.

Art. 148 Sr. is mede toepasselijk op bedienaars van begrafenissen, wanneer zij door staking eene begrafenis beletten.

XIII.

Ongewenscht is de bepaling van het nieuwe WvSV., die den raadsman toestaat reeds tijdens het vooronderzoek ongestoord met den verdachte te confereeren.

XIV.

Consulaire rechtspraak is in strijd met de artt. 2, lid 1 en 122 Gr.

XV.

Een lid van den gemeenteraad dat op bevel van zijne partij zijn mandaat neerlegt, handelt constitutioneel.

XVI.

Het is gewenscht dat een vast college van de kiezers onafhankelijk, de bevoegdheid heeft te oordeelen over het toepassen van straf op de werklieden in dienst der gemeente.

XVII.

Ten onrechte leidt Rousseau uit de leer der volkssouvereiniteit af dat het volk de Wetgevende Macht niet aan eenen lasthebber kan opdragen.

XVIII.

Bindende mandaten aan volksvertegenwoordigers zijn niet in overeenstemming met de leer der volkssouvereiniteit.

XIX.

Wettelijke regeling en erkenning van de zoogenaamde blijvers-zede is noodzakelijk.

XX.

Vakvereeniging van arbeiders en kartel oefenen principieel denzelfden invloed uit op het peil der prijzen.

